

**UCHWAŁA NR XXXV/218/2014
RADY MIEJSKIEJ WIELICHOWA**

z dnia 5 listopada 2014 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015 – 2022

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015 – 2022, która stanowi zał. nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wielichowo.

§ 3.

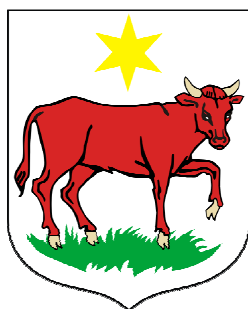
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Stanisław Marciniak

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/218/2014
Rady Miejskiej Wielichowa
z dnia 5 listopada 2014 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Wielichowo
na lata 2015-2022

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	16
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	16
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	17
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	19
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	21
7. RÓWNOŚĆ PŁCI.....	22
8. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	29
9. BEZDOMNOŚĆ.....	31
10. EDUKACJA	31
11. KULTURA	33
12. SPORT I REKREACJA	34
13. TURYSTYKA	35
14. SYTUACJA DZIECKA.....	36
15. OCHRONA ZDROWIA	40
16. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	41
17. POMOC SPOŁECZNA	41
18. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	51
19. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	53
20. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	56
21. SEKTOR POZARZĄDOWY	66
22. ANALIZA SWOT	68
23. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	74
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	76
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	76
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	93
3. PROGRAMY I PROJEKTY	94
IV. UWAGI KOŃCOWE	98

WSTĘP

Zarządzanie strategiczne oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwi dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielichowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2015-2022. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

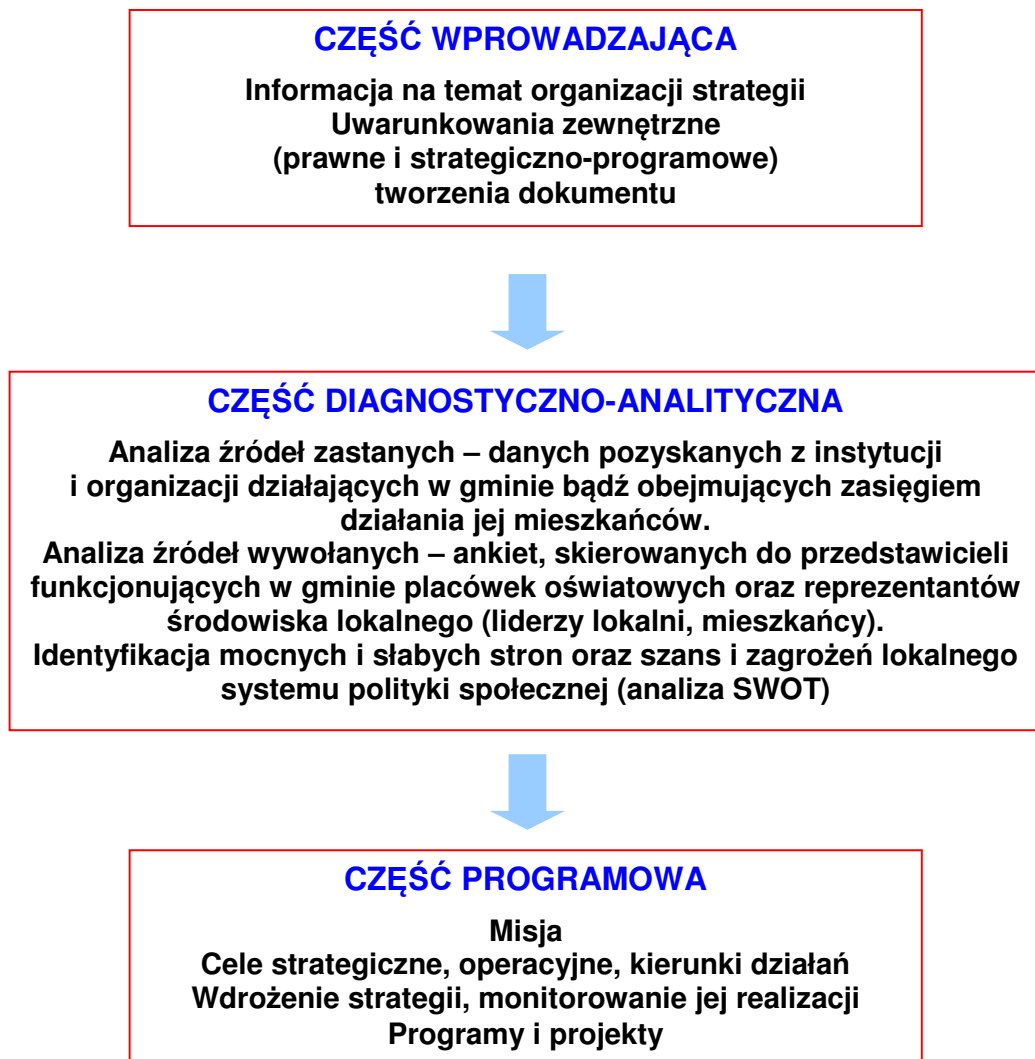
- Infrastruktura techniczna;
- Sport i rekreacja;
- Komunikacja i transport;
- Turystyka;
- Demografia;
- Sytuacja dziecka;
- Gospodarka;
- Ochrona zdrowia;
- Rynek pracy;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Równość płci;
- Pomoc społeczna;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Edukacja;
- Działalność organizacji pozarządowych.
- Kultura;

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1456 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej

liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Oprócz regularnych sprawozdań, przewidzianych w ramach mechanizmów zarządzania Strategii „Europa 2020”, Komisja Europejska dokona w **2014 roku** przeglądu realizacji inicjatyw europejskiej platformy współpracy na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, między innymi pod kątem dostosowania jej do nowych wieloletnich ram finansowych.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”). Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach **„Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”** i **„Gwarancji dla młodzieży”**,

- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję rozwoju („Wielkopolska powinna być regionem zintegrowanym, konkurencyjnym”) i misję województwa („Skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców. Uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych”) oraz wyznaczono cel generalny („Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”), cele strategiczne, operacyjne i horyzontalne.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych 3 i 4 oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych.

Cel strategiczny 3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia.

- Ograniczanie barier w dostępie do edukacji.
- Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia.
- Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia.

- Poprawa organizacji rynku pracy.

Cel strategiczny 4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego.

- Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców.
- Poprawa warunków mieszkaniowych.
- Rozwój usług socjalnych.
- Wzrost bezpieczeństwa.
- Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.
- Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.
- Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi powiat współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego.

Zgodnie z dokumentem Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku polityka społeczna województwa wielkopolskiego stanowi integralną część rozwoju, czemu mają sprzyjać i dawać gwarancję pewne ustalenia.

Realizacja strategii i polityki społecznej województwa wielkopolskiego sprzyjać ma:

- zrównoważonemu rozwojowi,
- budowaniu spójnych i funkcjonalnych społeczności,
- ochronie podmiotowości i promocji zaradności obywateli,
- ustaleniu pewnego minimum i hierarchii chronionych zasad i priorytetów,
- realnemu udziałowi podmiotów niepublicznych w tworzeniu i realizacji programów społecznych.

W celu realizacji tej strategii sformułowano następujące priorytety:

- Priorytet I: Wielkopolska równych szans i możliwości
- Priorytet II: Zdrowi Wielkopolanie
- Priorytet III: Bezpieczna Wielkopolska (bezpieczeństwo publiczne i socjalne)
- Priorytet IV: Wielkopolska Obywatelska
- Priorytet V: Samorząd Województwa Wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytety strategiczne rozpisane zostały na cele operacyjne i zadania adresowane do:

- Dzieci i młodzieży
- Seniorów
- Osób z ograniczeniem sprawności
- Osób z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego.

Ustalenia tego dokumentu mają duże znaczenie ze względu na konieczność uwzględnienia i realizacji jednego z trzech celów strategii Europa 2020, jakim jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2016

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2016 stanowi podstawę polityki społecznej powiatu grodziskiego. W jej ramach przeprowadzono diagnozę stanu gminy, dokonano analizy SWOT oraz wyznaczono cele strategiczne, a w ich ramach cele operacyjne. Problematyka społeczna została ujęta głównie w ramach celów strategicznych 1. Wsparcie osób niepełnosprawnych, chorych, starszych i ich rodzin, 2. Opieka nad dzieckiem i rodziną, 3. – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Cel strategiczny 1.

Wsparcie osób niepełnosprawnych, chorych, starszych i ich rodzin

- Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania chorobom i niepełnosprawności,
- Oświata i kształcenie osób chorych i niepełnosprawnych,
- Rehabilitacja lecznicza, zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, starszych i chorych,
- Wyrównywanie szans osób chorych, starszych i niepełnosprawnych,
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym godnych warunków życia i opieki.

Cel strategiczny 2.

Opieka nad dzieckiem i rodziną

- Poprawa warunków materialno-bytowych rodzin,
- Utworzenie kompleksowego systemu wsparcia dziecka i rodziny w ich naturalnym środowisku,
- Organizowanie systemu opieki nad dzieckiem pozbawionym wsparcia rodziny.

Cel strategiczny 3.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

- Przeciwdziałanie zjawisku bezdomności,
- Tworzenie sprawnego systemu pomocy na rzecz osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Podejmowanie działań wychowawczo-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży i eliminowanie ich negatywnych zachowań.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Wielichowo jest gminą miejsko-wiejską, położoną w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Gmina Wielichowo jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu grodziskiego, usytuowaną w jego południowej części. Powiat tworzą 3 jednostki miejsko-gminne (Grodzisk Wielkopolski, Rakoniewice, Wielichowo) oraz 2 gminy wiejskie (Granowo, Kamieniec).

Do gminy Wielichowo, oprócz miasta Wielichowa, należy piętnaście sołectw: Ziemin, Augustowo, Celinki, Dębsko, Gradowice, Łubnica, Piotrowo Wielkie, Prochy, Pruszkowo, Reńsko, Śniaty, Trzcinica, Wielichowo-Wieś, Wilkowo Polskie i Zielęcin. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy leżą gminy: Rakoniewice i Kamieniec z powiatu grodziskiego, Przemęt z powiatu wolsztyńskiego i Śmigiel z powiatu kościańskiego.

Siedziba władz gminy – miasto Wielichowo – położona jest w odległości ok. 60 km od Poznania i ok. 15 km od miasta powiatowego Grodzisk Wielkopolski.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Wielichowo jest zróżnicowany. Funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków, działa 136 przydomowych oczyszczalni, niemniej istnieje potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej, wymaga także poprawy stan dróg. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa. Szczegółowe dane na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2013 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	76,10
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	4.935
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	8,2
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	1.390
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	63.776,00
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	622

sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	99,30
w tym długość dróg gminnych (w km)	33,70
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków (w tym 136 przydomowych oczyszczalni)	137
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (z przydomowych – 680 osób)	2.070

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto dodać, że w ramach inwestycji zrealizowanych w gminie w latach 2011-2013 wybudowano kanalizację sanitarną w miejscowości Wielichowo, poszerzono gminną bazę sportowo-rekreacyjną poprzez budowę placów zabaw w miejscowościach: Dębsko, Gradowice, Trzcinica oraz Wielichowo, wykonano remonty sal wiejskich w miejscowościach: Wilkowo Polskie i Prochy, wybudowano boisko wielofunkcyjne w Łubnicy. W 2014 r. utworzono nowe przedszkole w Wielichowie. Na bieżąco są realizowane remonty i przeprowadzana jest modernizacja dróg gminnych.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Ponieważ gmina nie jest atrakcyjnie usytuowana względem przebiegu dróg krajowych, nie ma zatem możliwości dynamicznego rozwoju w oparciu o łatwy dojazd.

Drogi krajowe dojazdowe do gminy Wielichowo to: droga nr 5: Świecie – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław – Bolków – Lubawka – granica państwa (PL-CZ) oraz droga nr 32: granica państwa (PL-D) – Gubin – Połupin – Zielona Góra – Sulechów – Wolsztyn – Sędziszew; droga wojewódzka: nr 312: Rakoniewice – Czacz.

Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Rakoniewice.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości: Wielichowo, Wilkowo Polskie, Śniaty, Ziemin, Trzcinica, Łubnica, Zielęcín oraz Prochy. Gorzej wygląda to w okresie wakacyjnym, gdyż liczba połączeń ulega zmniejszeniu. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Piotrowo, Pruszkowo, Dębsko, Gradowice, Augustowo, Reńsko oraz Celinki.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: firma Usługi Autokarowe „ROB - TOUR” Robert Michalski z Kamieńca, Przedsiębiorstwo Transportowe R&J Spółka z o.o. z Wolsztyna oraz firma Przewóz Osób Aleksandra Fornalska-Czapla z miejscowości Śniaty. W gminie nie ma czynnych stacji i przystanków kolejowych.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2013 roku gmina Wielichowo liczyła 6.959 mieszkańców, w tym 3.472 kobiety, które stanowiły 49,8% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 65 osób na km². Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2011-2013 liczba dzieci i młodzieży spadała, a liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.594	1.567	1.428
liczba osób w wieku produkcyjnym	4.416	4.417	4.546
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	857	884	985
ogółem	6.867	6.868	6.959

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba urodzeń żywych	103	83	82
liczba zgonów	52	54	66
przyrost naturalny	51	29	16

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-19	-32	-29
saldo migracji w ruchu zagranicznym	2	-1	-
saldo migracji ogółem	-17	-33	-29

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływ na spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie miała mała dzietność rodzin, o czym świadczy liczba urodzeń żywych – 103 w 2011 r., 83 w 2012 r., 82 w 2013 r. Coraz bardziej niekorzystny przyrost naturalny (51 w 2011 r., 29 w 2012 r., 16 w 2013 r.) był

efektem zwiększającej się liczby zgonów. Saldo migracji w latach 2011-2013 ulegało wahaniom (-17 w 2011 r., -33 w 2012 r., -29 w 2013 r.), a saldo migracji w ruchu zagranicznym było ledwie zauważalne i nie miało wpływu na kształtowanie się liczby mieszkańców. Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się, m.in. pod wpływem niskiej dzietności rodzin, liczbę dzieci i młodzieży oraz zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb przede wszystkim seniorów. Należy więc mieć na względzie kwestie ułatwień w korzystaniu z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego przez tę część populacji gminy.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Wielichowo to gmina o zdecydowanie rolniczym charakterze – użytki rolne zajmują 81% jej powierzchni. Rolnictwo jest podstawą utrzymania mieszkańców; od przełomu lat 60. i 70. w znacznej mierze jest ono nastawione na uprawę pieczarek. Wyrazem znaczenia tej uprawy w gospodarce gminy jest organizowane rokrocznie Święto Pieczarki, które w opinii organizatorów ma się przekształcić w ogólnopolskie spotkania pieczarkarzy.

Niezbyt korzystne usytuowanie gminy hamuje rozwój działalności gospodarczej w branżach bazujących na łatwym dojeździe. Natomiast do mocnych stron gminy zaliczają się korzystne warunki przyrodnicze oraz dobry stan środowiska naturalnego, które sprzyjają rozwojowi produkcji rolnej na terenie gminy, w szczególności pieczarkarstwu. Hodowla nie odgrywa obecnie w gminie większej roli. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat struktury użytków rolnych i gruntów leśnych w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2013 roku

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		6.476
w tym:	grunty orne (w ha)	5.960
	sady(w ha)	57
	łąki i pastwiska (w ha)	127
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		1.631
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		2.651

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

Na ogólną powierzchnię gminy, obejmującą 10.758 ha, 6.476 ha stanowią użytki rolne. W gminie nie występują gleby o wysokiej żyzności (I i II), największy udział mają gleby klas IV i V. Wśród gruntów ornych 70% zajmują gleby żytne, z czego gleby dobre stanowią 25%, a 45% gleby słabe. Użytki zielone stanowią około 3% gruntów rolnych, a lasy i zadrzewienia około 15% powierzchni gminy.

W końcu 2013 roku w gminie działało 508 podmiotów gospodarczych. Dane o ich strukturze branżowej przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2013 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
przetwórstwo przemysłowe	60
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją transport i gospodarka magazynowa	1
budownictwo	94
handel hurtowy, detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	130
transport i gospodarka magazynowa działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	42
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12
informacja i komunikacja	5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12
edukacja	14
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4
pozostała działalność usługowa	23

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dominującymi branżami były: handel i naprawy (130 podmiotów) oraz budownictwo (94 podmioty). Do dość licznie reprezentowanych branż zaliczało się także rolnictwo (68 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (60 podmiotów) oraz transport i gospodarka magazynowa (42 podmioty). Następną tabelą prezentuje zmiany, które zaszły na przestrzeni lat 2011-2013 w liczbie i w strukturze własnościowej podmiotów gospodarczych w gminie.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013 wg sektorów własnościowych

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	16	15	15
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	479	477	493
liczba podmiotów ogółem	495	492	508

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie ulegała niewielkim wahaniom (495 w 2011 r., 492 w 2012 r., 508 w 2013 r.), przy czym dominowała własność prywatna. Natomiast liczba podmiotów sektora publicznego zmniejszyła się z 16 do 15.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim, w okresie trzech analizowanych lat 2011-2013, zmieniała się ogólna liczba osób bezrobotnych: w 2011 r. miała najniższą wartość, gwałtownie wzrosła w 2012 roku (do 280 osób w porównaniu do 243), a w 2013 r. spadła do poziomu 253. Wśród pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, których liczba na koniec kolejnych trzech omawianych lat wyniosła odpowiednio: 125, 152 i 135. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2011-2013

	2011r.	2012 r.	2013 r.
liczba bezrobotnych w gminie	243	280	252
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,5%	6,3%	5,7%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	118	128	117
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	48,56%	45,71%	46,43%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wielkopolskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2011-2013 w powiecie grodziskim, województwie wielkopolskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2011-2013

	2011r.	2012 r.	2013 r.
stopa bezrobocia w powiecie grodziskim	9,1%	10,6%	9,2%
stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim	9,1%	9,8%	9,6%
stopa bezrobocia w kraju	12,1%	12,4%	12,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2013 powiat grodziski charakteryzował się zbliżoną, w stosunku do województwa wielkopolskiego, i niższą w stosunku do kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, jak i w województwie odnotowano wahania w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast w kraju stopa bezrobocia wzrastała.

7. RÓWNOŚĆ PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są: segregacja pionowa i pozioma rynku pracy; różnice w płacach kobiet i mężczyzn; mała dostępność elastycznych form czasu pracy; niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych; niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji; przemoc ze względu na płeć; niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia; niewystarczający system opieki przedszkolnej; stereotypy płci we wszystkich obszarach; dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W latach 2011-2013 w gminie było więcej mężczyzn niż kobiet. Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy nawet minimalnie zmniejszał się. W analizowanym okresie zmniejszyła się dość znacznie liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym (z 803 w 2011 r. do

734 w 2013 r.), liczba kobiet w wieku produkcyjnym wahała się (2.034 w 2011 r., 2.022 w 2012 r., 2.035 w 2013 r.), a w wieku poprodukcyjnym wzrosła (z 594 w 2011 r. do 636 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym	803	779	734
liczba kobiet w wieku produkcyjnym	2.034	2.022	2.035
liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym	594	627	636
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	49,9%	49,8%	49,7%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły nieco mniej niż połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych był w 2011 roku wyższy niż udział kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym a udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
udział kobiet w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie	46,06	45,85%	44,76%
udział kobiet bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych w gminie	48,56%	45,71%	46,43%

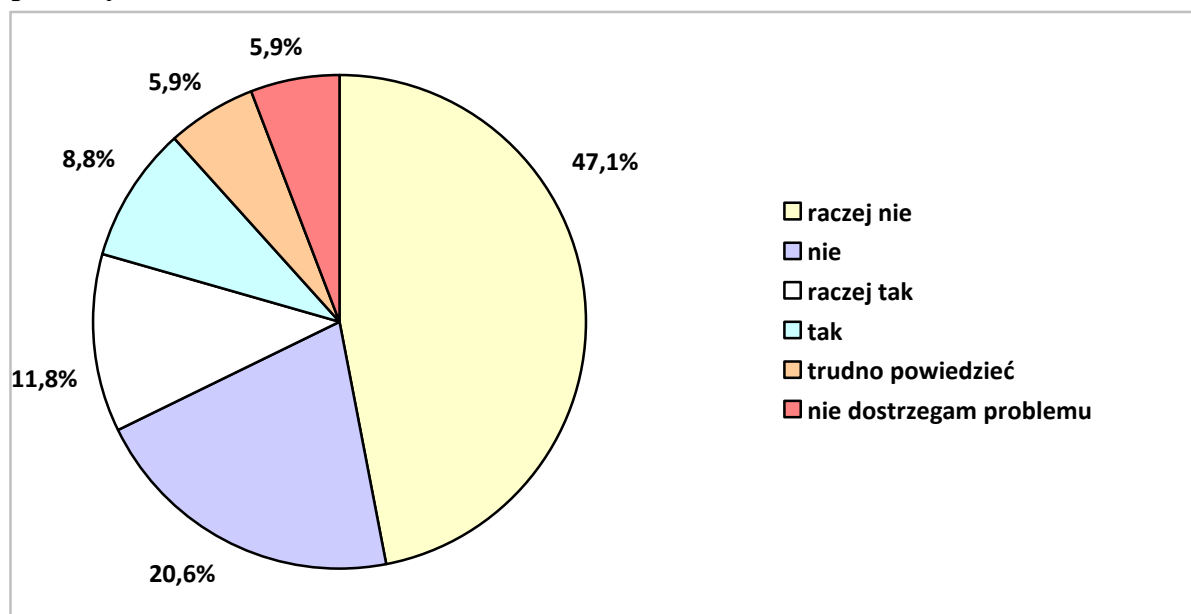
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono 33 ankiety wypełnione przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, klientów pomocy społecznej i wybranych losowo mieszkańców gminy.

Na wstępie poproszono badanych o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Łącznie 67,7% ankietowanych uznało, że nie jest lub raczej nie jest to duży problem społeczny. Odmiennego zdania było łącznie 20,6% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 5,9%, tyle samo w ogóle nie dostrzega istnienia tego problemu. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Czy postrzega Pan(-i) istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

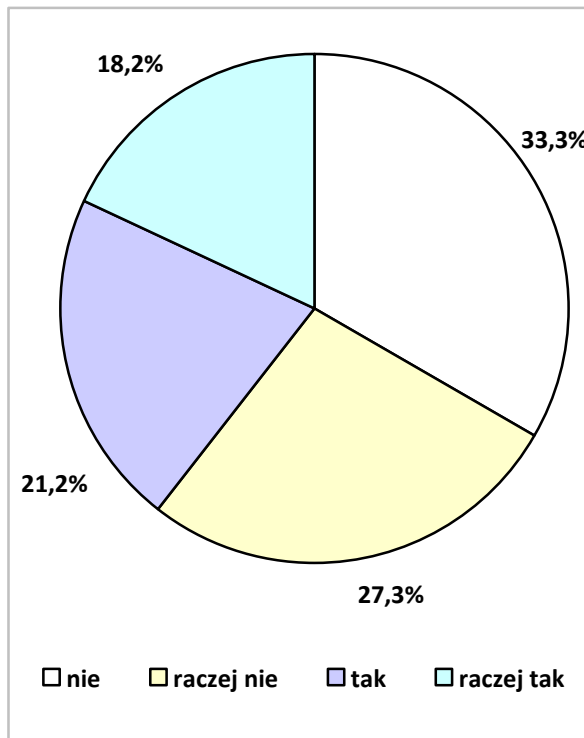
Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat rozpowszechniania stereotypów dotyczących zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Jedna trzecia (33,3%) respondentów uważa, że w gminie nie są rozpowszechniane stereotypy dotyczące kobiet i mężczyzn. Niewiele mniej (27,3%) raczej nie widzi takiego problemu. Natomiast 39,4% badanych było odmiennego zdania.

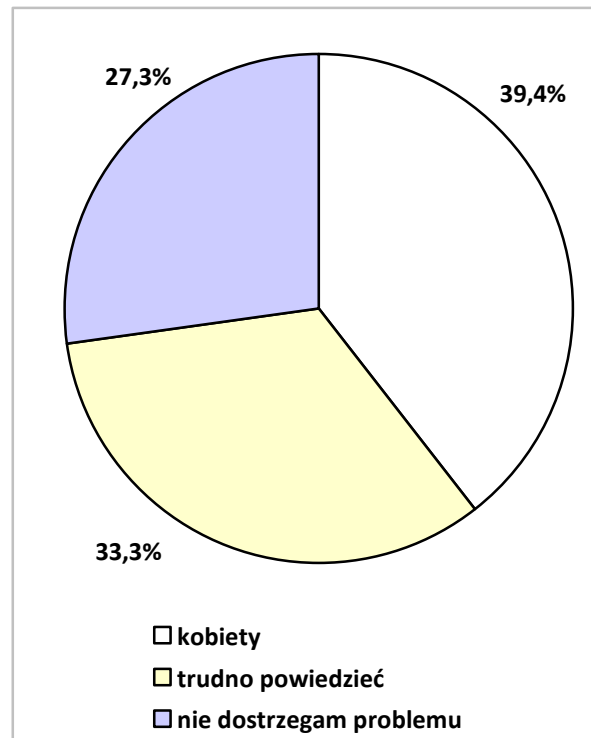
Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenie do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn.

Warto zauważyć, że zdecydowana większość badanych (łącznie 60,6%) nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie lub w ogóle nie dostrzegła tego problemu. Znacznie mniej (39,4%) osób stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety, a nikt z ankieterów nie odpowiedział, że problem ten dotyczy mężczyzn. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 2. Czy Pan (-i) zdaniem w gminie rozpowszechnione są stereotypy dotyczące zarówno kobiet, jak i mężczyzn?

Wykres 3. Kto jest bardziej zagrożony jest problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

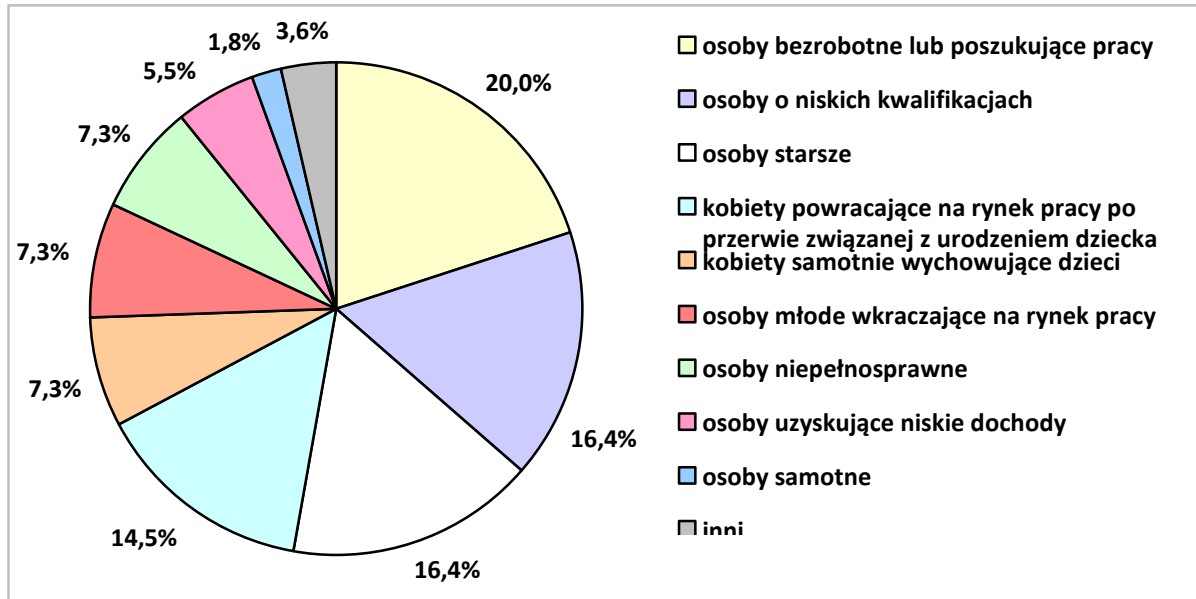

Dane z badania ankietowego.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Najczęściej udzielano odpowiedzi, że są to osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (20%), osoby o niskich kwalifikacjach oraz osoby starsze (po 16,4%), a także kobiety powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem dziecka (14,5%). Wymieniono również m.in. osoby młode wkraczające na rynek pracy, osoby niepełnosprawne, kobiety samotnie wychowujące dzieci, osoby uzyskujące niskie dochody, kobiety w ciąży.

Warto zauważyć, że tyle samo wskazań uzyskały kobiety samotnie wychowujące dzieci, osoby młode wkraczające na rynek pracy oraz osoby niepełnosprawne – po 7,3%. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

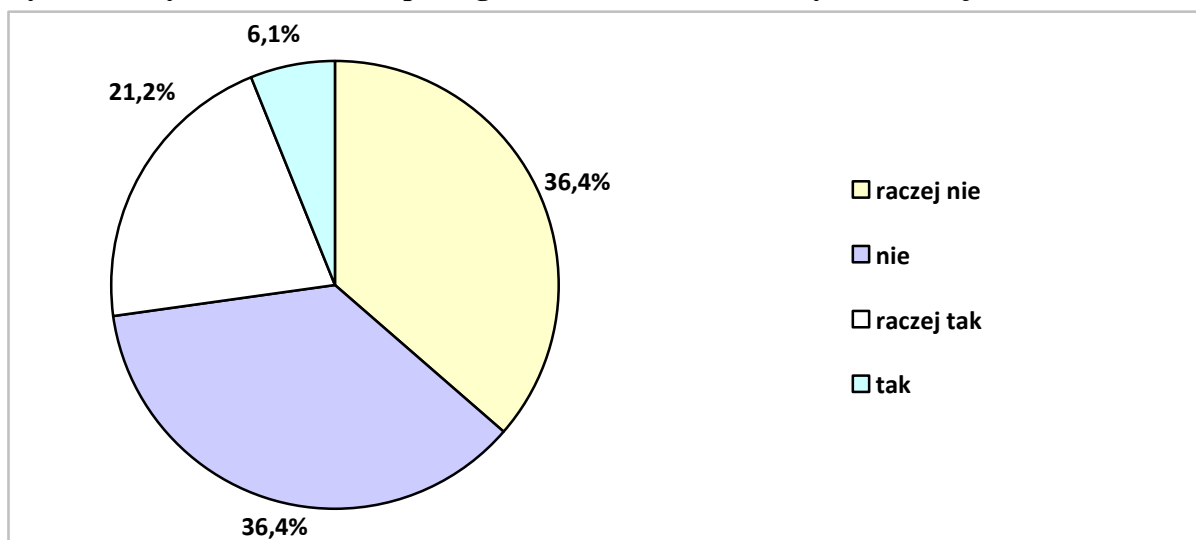
Wykres 4. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia możliwości kariery zawodowej. Blisko 73% respondentów uważa, że płeć nie ogranicza możliwości kariery zawodowej. Natomiast niecała jedna trzecia (27,3%) badanych jest przekonana, że jednak płeć ogranicza możliwości w tym zakresie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Czy Pan (-i) zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

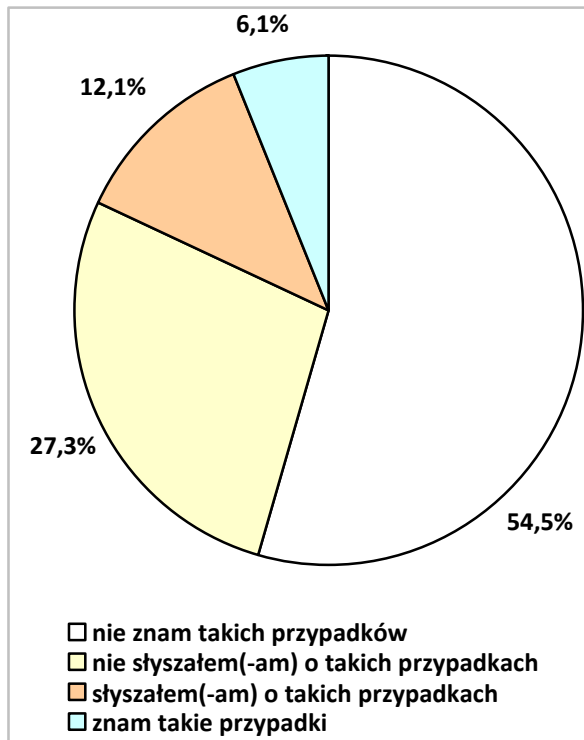
Dane z badania ankietowego.

W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć lub czy słyszeli o takich przypadkach. Ponad połowa

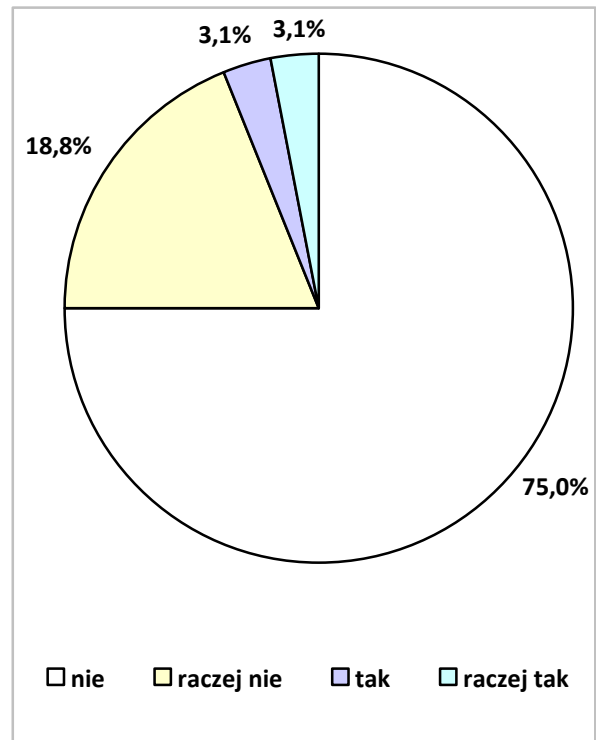
badanych nie zna takich przypadków (54,5%), ponad 27% nie słyszało o takich przypadkach, a 12,1% o nich słyszało. Niewiele, bo tylko 6,1% zna takie przypadki.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Zdecydowana większość odpowiedziała, że dyskryminacja nie dotknęła ich oraz członków ich rodzin. Tylko 6,2% osób zetknęła się z dyskryminacją wśród najbliższych. Szczegóły przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Czy zna Pan(-i) przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszał (-a)?

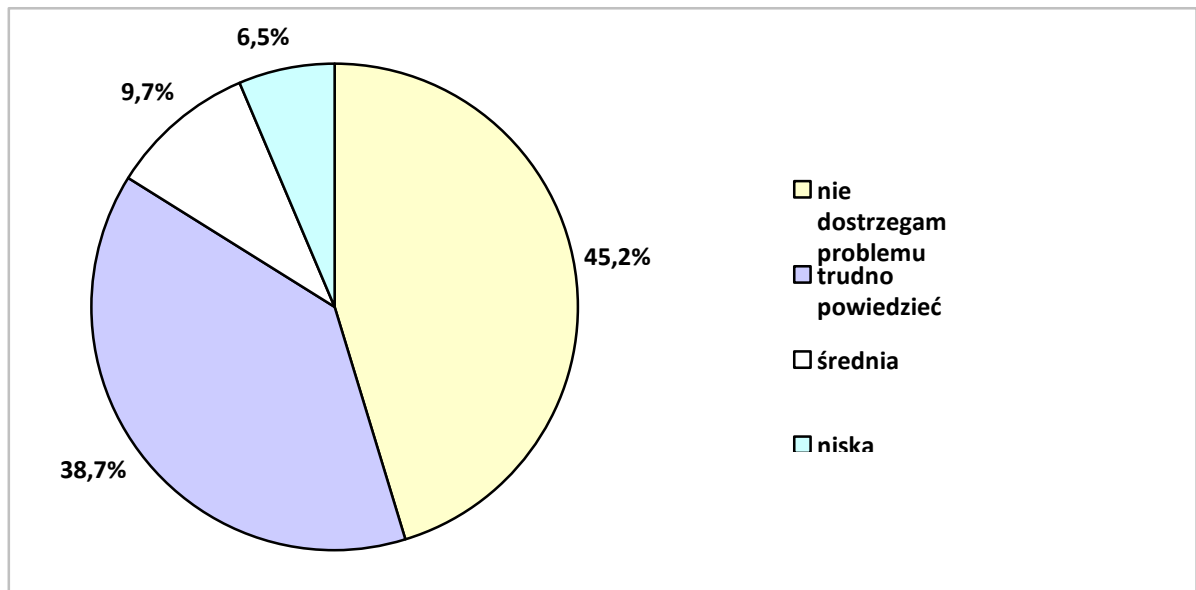
Wykres 7. Czy Pana(-ią) lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Nie dostrzega problemu prawie połowa ankietowanych (45,2%), zbliżona liczba osób (38,7%) ma problem z odpowiedzią na to pytanie. Problem dostrzega, ale jego skalę za średnią uważa 9,7% respondentów, natomiast jako niską określa ją 6,5% ankietowanych. Graficzną ilustrację udzielonych odpowiedzi na to pytanie stanowi poniższy wykres.

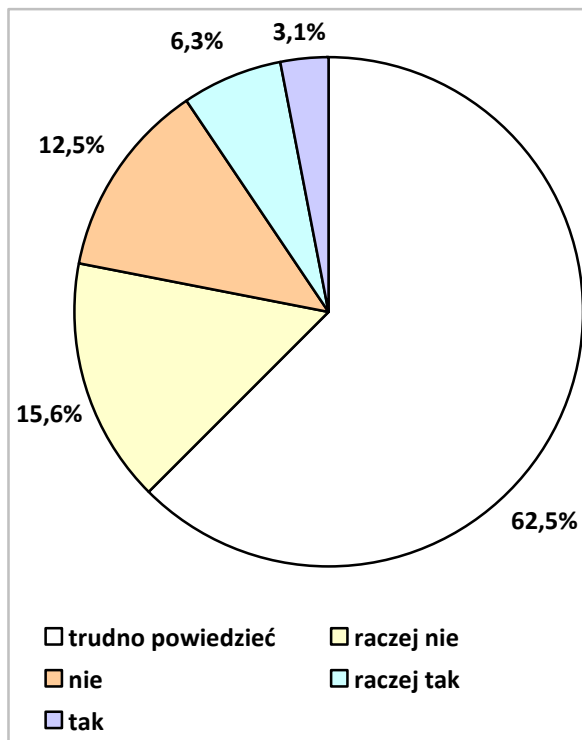
Wykres 8. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, to jaka jest jego skala?

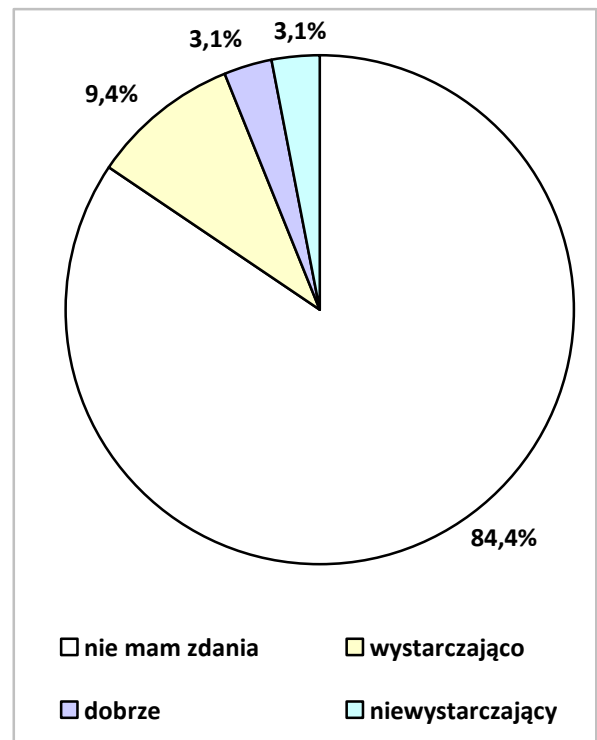
Dane z badania ankietowego.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

Wykres 9. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Wykres 10. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(i) ocenia działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z udzielonych odpowiedzi wynika, że prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn są niezauważalne i trudne do określenia (62,5%) przez mieszkańców gminy, dlatego większość respondentów (84,4%) nie jest w stanie ich ocenić. Szczegóły udzielonych odpowiedzi przedstawiają dwa prezentowane powyżej wykresy.

Analizując wyniki przeprowadzonego badania, można stwierdzić, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Wielichowo.

Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziała dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są mało zauważalne i trudne do określenia. Dlatego, planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

8. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2011-2013 ogólna liczba mieszkań w gminie Wielichowo zwiększała się systematycznie (1.671 w 2011 r., 1.683 w 2012 r., 1.701 w 2013 r.). Natomiast liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach mieszkaniowych gminy pozostawała na stałym poziomie (18 mieszkań, w których mieszkało 67 osób). Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane o zasobach mieszkaniowych w gminie, z uwzględnieniem mieszkań komunalnych.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba mieszkań w gminie ogółem	1.671	1.683	1.701
liczba izb w mieszkaniach w gminie	7.995	8.069	8,153
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie (w m ²)	174.157,00	175.860,00	177.880,00
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie (w m ²)	104,22	104,49	104,57
liczba mieszkańców gminy	6.867	6.868	6.959

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie na 1 osobę (w m ²)	25,36	25,61	25,56
liczba mieszkań komunalnych	18	18	18
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	72	72	72
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1.038,98	1.038,98	1.038,98
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	57,72	57,72	57,72
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	67	67	67
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	15,51	15,51	15,51

Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

W latach 2011-2013 w gminie Wielichowo oddano do użytkowania w sumie 45 nowych mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 5.729 m². Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Nowo oddane mieszkania w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	6	21	18
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	32	130	84
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	900	2.809	2.020

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	11	10	9
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	82	83	64
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	12.000 zł	13.764 zł	10.329 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2011-2013 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, była na zbliżonym poziomie (11 w 2011 r., 10 w 2012 r., 9 w 2013 r.). W 2013 r. zmalała, podobnie jak liczba przyznanych dodatków (z 82 w 2011 r. do 64 w 2013 r.), także wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 12.000 zł w 2011 r. do 10.329 zł w 2013 r.).

9. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwałe rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

W latach 2011-2013 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezdomności w gminie (oraz liczba osób w tych rodzinach) kształtowała się następująco: w 2011 roku 3 rodziny (7 osób), w 2012 roku 5 rodzin (11 osób), w 2013 roku 7 rodzin (13 osób). W razie wystąpienia bezdomności, osoby nim zagrożone lub dotknięte mogą skorzystać ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie. Instytucje spoza gminy udzielające pomocy osobom bezdomnym to: Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Błońsku, Stowarzyszenie „MONAR” w Rożnowicach i Schronisko dla bezdomnych im. Brata Alberta w Koszalinie.

10. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego

są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2012/2013 w gminie Wielichowo funkcjonowało 12 placówek oświatowo-wychowawczych, w skład których wchodziło 6 przedszkoli, 5 szkół podstawowych i 1 gimnazjum. Dane szczegółowe na temat placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2012/2013

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Przedszkole Samorządowe w Wielichowie, ul. Kościelna 2, 64-050 Wielichowo	244	21
Przedszkole Samorządowe w Łubnicy, ul. Dożynkowa 4, 64-050 Wielichowo		
Przedszkole Samorządowe w Śniatach, ul. Ratajczaka 8, 64-050 Wielichowo		
Przedszkole Samorządowe w Wilkowie Polskim, ul. Główna 1, 64-050 Wielichowo		
oddziały przedszkolne w Zespole Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie, ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo		
oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Gradowicach, ul. Szkolna 20, 64-050 Wielichowo		
Szkoła Podstawowa w Łubnicy, ul. Szkolna 4, 64-050 Wielichowo	458	56
Szkoła Podstawowa im. Kompanii Wilkowskiej Powstańców Wlkp. w Wilkowie Polskim, ul. Kościańska 2, 64-050 Wielichowo		
Szkoła Filialna w Śniatach, ul. Szkolna 3, 64-050 Wielichowo		
Szkoła Podstawowa w Gradowicach, ul. Szkolna 20, 64-050 Wielichowo		
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie, ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo		
Gimnazjum w Zespole Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie, ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo	251	24

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

W gminie funkcjonuje Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Wielichowie mieszczący się przy ul. Rynek 5, który jako jednostka organizacyjna wykonuje zadania

polegające na prowadzeniu i utrzymywaniu szkół podstawowych, gimnazjów, przedszkoli oraz zespołów wymienionych w tabeli, a także realizowanie innych zadań w zakresie systemu oświaty.

Spośród wymienionych szkół, Szkoła Podstawowa w Gradowicach działa jako placówka niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej od września 2005 r. Prowadzona jest przez Stowarzyszenie Gospodarczo-Edukacyjne „Dobro Dziecka” założone, kiedy zapadła decyzja o likwidacji szkoły publicznej. W szkole uczą się dzieci z Gradowic i Augustowa. Bierze ona udział w projekcie „Z Małej Szkoły w Wielki Świat”, ponieważ ten projekt daje szkole możliwość rozwoju, a także ułatwia kontakt z podobnymi szkołami, pozwalając na wymianę doświadczeń.

11. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Głównymi instytucjami kultury w gminie Wielichowo są Centrum Kultury „Pod Wieżą”, które realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, sportu, rekreacji i turystyki, oraz Biblioteka Publiczna w Wielichowie posiadająca swoją filię w Wilkowie Polskim.

Ważną rolę w życiu kulturalnym gminy spełniają działające przy Centrum Kultury zespoły, jak: zespół wokalny-instrumentalny „Familia”, Ludowy Zespół Śpiewaczy „Wilkowianie” z Wilkowa Polskiego, chór „Wielisław”, Dziecięcy Chórek „Wesołych Chmurek” czy Szkoła Gitarowa. Ich występy ubarwiają programy imprez gminnych, i wojewódzkich, są nieodłącznym elementem dożynek.

W Centrum Kultury znalazły siedzibę: Koło Wędkarskie „Karaś”, Koło Ligi Obrony Kraju oraz Drużyna harcerska im. Kazimierza Wielkiego. Mieści się w jego wnętrzach Biblioteka Publiczna, Klub Seniora, Sala ślubów oraz Agencja Ubezpieczeniowa PZU.

W gminie organizowane są różnorodne imprezy o charakterze kulturalno-rekreacyjnym. Wśród nich należy wymienić: imprezę targowo-festynową o zasięgu ogólnopolskim „Święto Pieczarki”, biesiadę „W gościnie u Wilkowian”, dożynki oraz inne imprezy okolicznościowe. Ponadto Centrum Kultury prowadzi stałe i doraźne zajęcia, takie jak: nauka tańca, nauka gry na gitarze, nauka gry na instrumentach klawiszowych. Działają przy CK sekcje: tenisa stołowego i warcabowa, a także drużyna piłki nożnej LKP „Pieczarka”. Jest tu również kawiarenka internetowa.

Poniższa zestawienie przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku

nazwa placówki	adres placówki
Centrum Kultury w Wielichowie	ul. Pocztowa 16, 64-050 Wielichowo
Biblioteka Publiczna w Wielichowie	ul. Pocztowa 16, 64-050 Wielichowo
Filia Biblioteki Publicznej w Wilkowie Polskim	Nowina 2, 64-050 Wielichowo

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

12. SPORT I REKREACJA

Zdrowy styl życia to m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Uprawianie sportu wpływa nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również buduje jego cechy charakteru, ma wpływ na postawę, relacje z innymi ludźmi, wyrabia umiejętność współpracy i asertywność.

Obiektami służącymi zaspokajaniu potrzeb z zakresu kultury fizycznej mieszkańców gminy Wielichowo są 2 boiska w Wielichowie oraz boiska znajdujące się przy szkołach: w Wilkowie Polskim, Łubnicy i Gradowicach. Zajęcia sportowe prowadzone są w sali gimnastycznej Zespołu Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie. Cykliczne imprezy sportowe, jak np. Piłkarska majówka” organizuje Centrum Kultury. Bogatą ofertę imprez sportowych mają szkoły i to zarówno w czasie roku szkolnego, jak i w wakacje.

Na terenie gminy Wielichowo działają 2 stowarzyszenia kultury fizycznej. Są to: Uczniowski Klub Sportowy „Nobliści” Wielichowo oraz Stowarzyszenie Ludowy Klub Piłkarski „Pieczarka” Wielichowo. Kluby te uczestniczą w rozgrywkach oraz organizują zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży. W 2013 roku funkcjonująca w gminie baza sportowo-rekreacyjna została poszerzona o plac zabaw w Wielichowie, a w Śniatach wykonano piłkochwyty. W tymże roku zmodernizowano też świetlicę wiejską w Prochach.

Warto wspomnieć, że z Wielichowa pochodził Zdzisław Krzyszkowiak (ur. 3.08.1929 r. – zm. 24.03.2003 w Warszawie), lekkoatleta, mistrz olimpijski w biegu na 3 km z przeszkodami w Rzymie w 1960 r.

13. TURYSTYKA

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Poznańskiego – północny obszar gminy oraz Doliny Środkowej Obry południowa część gminy. Gmina charakteryzuje się młodoglacjalną rzeźbą terenu, będącą pozostałością działalności lądolodu skandynawskiego. Charakterystyczną cechą gminy są trzy różniące się zasadniczo jednostki morfologiczne:

- Wał Lwówecko-Rakoniewicki na zachodzie,
- Równina Opalenicka w centrum i na wschodzie,
- Dolina Środkowej Obry na południu.

W gminie Wielichowo znajdują się liczne, zabytkowe obiekty architektoniczne i założenia urbanistyczne, w tym pałace i dworki oraz parki przypałacowe. Należą do nich przede wszystkim kościoły:

- w Prochach – kościół p.w. św. Mikołaja, dzwonnica, ogrodzenie, plebania, brama do ogrodu,
- w Wielichowie – kościół p.w. św. Marii Magdaleny; kościół p.w. św. Narodzenia NMP oraz kaplica św. Walentego z zabytkowym ołtarzem,
- w Wilkowie Polskim – kościół p.w. św. Jadwigi, wieża obronna, brama, ogrodzenie, plebania, obora, stodoła,
- w Zielęcinie – kościół p.w. św. Klemensa,

oraz pałace: w Wielichowie, Wilkowie Polskim, Zielęcinie. W gminie jest też wiele zabytkowych zespołów folwarcznych: w Dębsku, Gradowicach, Łubnicy, Mokrzcu, Śniatach, Wielichowie i Zieminie. Jeden z tych zabytkowych zespołów, w Prochach, jest aktualnie remontowany.

Na terenie gminy odnajdziemy także wiele obiektów użyteczności publicznej oraz przemysłowych i magazynowych, które również stanowią zabytki architektury. Takie obiekty znajdują się w:

- Augustowie – zespół cegielni (cegielnia, komin, dom),
- Dębsku – remiza strażacka, szkoła,
- Gradowicach – szkoła (4 obiekty), kuźnia,
- Łubnicy – szkoła, gospoda,
- Piotrowie Wielkim – szkoła (budynek szkoły i 2 budynki gospodarcze),
- Prochach – szkoła (budynek szkoły i budynek gospodarczy),
- Pruszkowie – szkoła,

- Reńsku – szkoła (3 obiekty),
- Śniatach – szkoła (2 obiekty), zajazd, karczma, wiatrak koźlak,
- Trzciniicy – szkoła (budynek szkoły i 2 budynki gospodarcze),
- Wielichowie – ratusz, szkoła, poczta, bank, dworzec kolejki wąskotorowej, gospoda, młyn,
- Wilkowie Polskim – zajazd, piekarnia (dom, budynek gospodarczy), kuźnia, wiatrak koźlak,
- Zielęcinie – szkoła,
- Zieminie – szkoła (budynek szkoły i 2 budynki gospodarcze), kuźnia.

Dzięki wspomnianym obiektom gmina Wielichowo stanowi interesujący obszar dla turystyki krajoznawczej i wypoczynku. Ze względu na bogactwo zachowanych wartości środowiska naturalnego, na uwagę zasługują również tereny parków krajobrazowych wokół miejscowości Prochy, Wilkowo Polskie, Zielęcin i Wielichowo.

14. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Wielichowo została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowo-wychowawczych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych (w nawiasach podano liczbę uczniów):

- Szkoła Podstawowa w Gradowicach (49),
- Szkoła Podstawowa w Wilkowie Polskim (68) i Szkoła Filialna w Śniatach (25),
- Szkoła Podstawowa w Łubnicy (78),
- Zespół Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie (569).

Zasoby i oferta przedszkolna i szkolna

Z analizy ankiet wynika, że jedna placówka umożliwia dostęp do pedagoga i psychologa, 2 zapewniają opiekę pielęgniarki, a 3 logopedy. Prawie wszystkie (za wyjątkiem Szkoły Filialnej w Śniatach) prowadzą dożywianie uczniów i zapewniają uczniom dostęp do internetu. Tylko Zespół Szkół w Wielichowie daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej. W placówkach nie funkcjonują klasy integracyjne. Dojazd uczniów do szkół nie jest utrudniony.

Wszystkie szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, m.in. polonistycznych, matematycznych, historycznych, informatycznych, języków obcych, plastycznych, artystycznych, tanecznych, muzycznych i sportowych.

Wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (1), logopedyczne (3), socjoterapeutyczne (1), rewalidacyjne i gimnastyka korekcyjna (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiego rodzaju. W pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, alkoholizm. Z kolei w drugim przypadku brak pracy zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki, co sprzyja szerzeniu się zachowań negatywnych (sięganie po używki, stosowanie i zagrożenie przemocą, w tym cyberprzemocą). Innym problemem jest utrudniony dostęp do kultury.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba placówek, w których stwierdzono występowanie	liczba ujawnionych przypadków
sięganie po alkohol	3	6
sięganie po narkotyki	–	–
palenie papierosów	1	brak danych
ucieczki z domu	–	–
kradzieże	–	–
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	1	3
autoagresja	–	–
przestępczość ujawniona	–	–
niszczenie mienia szkolnego	–	–
udział w grupach negatywnych	–	–
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	–	–
przemoc w rodzinie	1	2
zaniedbanie przez dom	2	3
wykorzystywanie seksualne	–	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów bądź ich rodziców po używki, zaniedbanie przez dom oraz przemoc w rodzinie i grupie rówieśniczej.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego przyglądania się sytuacji rodzinnej, głównie wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W tym kontekście zwracali uwagę na konieczność poświęcania większej ilości czasu dzieciom przez rodziców oraz wzmocnienie więzi między nimi.

Ankietowani uznali również za wskazane przyglądanie się sytuacji materialnej rodziny, aby w razie potrzeby odpowiednio im pomóc.

Badania i działania profilaktyczne oraz naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zintensyfikowania działalności prowadzonej w ramach szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych odnoszących się do zdrowego stylu życia, bezpieczeństwa i unikania zagrożeń.

W Zespole Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie uznano za konieczne realizowanie w dalszym ciągu programu profilaktycznego „Trzeci elementarz”.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli wszystkich ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne i spotkania indywidualne, konsultacje, lekcje otwarte i zajęcia warsztatowe. Współpraca ta dotyczy także udziału rodziców w imprezach organizowanych przez szkoły (np. piknikach rodzinnych czy zabawach karnawałowych), uroczystościach i wycieczkach szkolnych oraz udziału w zbiórkach środków finansowych przeznaczonych na doposażenie placówek.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki utrzymywały kontakt, zaliczono: w gminie Wielichowo – Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury „Pod Wieżą”, a w Grodzisku Wielkopolskim – Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kuratora Sądowego oraz Komendę Powiatową Policji.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego i letniego wypoczynku. Postulat ten dotyczył głównie rozbudowy i dostępu dzieci, bez względu na miejsce zamieszkania, do infrastruktury kulturalno-sportowej.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, m.in. w formie dofinansowania wyjazdów szkolnych, np. wycieczek, zielonych szkół, podręczników i przyborów szkolnych. Pilną sprawą jest także zatrudnienie psychologa w ZS w Wielichowie.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, ankietowani wskazywali przede wszystkim na możliwość monitorowania sytuacji uczniów, organizowania zajęć pozalekcyjnych rozwijających zdolności i zainteresowania dzieci, zachęcanie do korzystania z fachowej pomocy (OPS, PPP), organizowanie wycieczek poza miejsce zamieszkania oraz imprez kulturalnych dla społeczności lokalnej.

15. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Wielichowo funkcjonuje w ramach POZ przychodnia lekarza rodzinnego i gabinet lekarski, działają także 2 apteki. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Placówki opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 roku

nazwa placówki	adres
Przychodnia Lekarza Rodzinnego w Wielichowie	ul. Kościelna 2, 64-050 Wielichowo
Gabinet Lekarski w Wilkowie Polskim	ul. Kościańska 41, 64-050 Wielichowo
Apteka „Eliksir”	ul. Grodziska 33, 64-050 Wielichowo
Apteka „Zdrowie”	ul. Rynek 3, 64-050 Wielichowo

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

W ramach promocji zdrowia organizowane były w 2013 r. imprezy rekreacyjne w miejscowościach: Dębsko, Piotrowo Wielkie, Trzciniца i Śniaty, mające uczyć aktywnego spędzania wolnego czasu, promujące ruch i prawidłowe odżywianie, a w Gimnazjum w Wielichowie realizowany był projekt edukacyjny pn. „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy przydatna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W związku jednak z tym, że Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim nie wykonuje sprawozdania MZ-11

o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej, brak jest szczegółowych danych dotyczących zachorowań w gminie.

16. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która – choć stanowi margines życia społecznego – poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim, w 2013 roku na terenie miasta i gminy Wielichowo odnotowano łącznie 44 zdarzenia o charakterze przestępczym. Wśród nich dominowały przestępstwa dotyczące: kradzieży mienia (9 przypadków), kradzieży z włamaniem (5), gróźb karalnych (4) oraz uszkodzenia mienia (3). Łącznie ustalono, że większość sprawców stanowiły osoby w wieku 26-30 lat. Jeden czyn karalny popełnił nieletni (15 lat). Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Przestępstwa popełnione w gminie w 2013 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	9
kradzież z włamaniem	5
uszkodzenie mienia	3
kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	2
groźby karalne	4
naruszenie zakazu sądowego	1
udział w bójce i pobiciu	1
oszustwo	1
przywłaszczenie mienia	1
pozostałe kategorie	12

Dane Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim.

17. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach

zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Wielichowo wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Na koniec 2013 roku kadram OPS-u stanowiło 9 osób, w tym: kierownik, 4 pracowników socjalnych i 1 pracownik socjalny zatrudniony w ramach projektu systemowego „Można inaczej, można więcej” oraz główna księgowa, księgowa i referent do spraw świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Stan zatrudnienia w OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2013 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	4	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	2 i 1/3	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2013 roku wymóg ten był spełniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielichowie, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.739 mieszkańców.

Tabela 21. Wykształcenie kadry OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2013 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	0	2	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	1
		w trakcie realizacji	–	–
	I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		2		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Na koniec 2013 roku kierownik OPS i 2 pracowników socjalnych posiadali wykształcenie wyższe kierunkowe, a 2 pozostałych pracowników socjalnych średnie kierunkowe. Dodatkowo kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie.

Kryterium dochodowe stosowane było również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługiwał, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2011-2013.

Tabela 22. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2011-2013

wielkość wydatków	2011 r.	2012 r.	2013 r.
ogółem	3.682.633,10 zł	3.630.627,41 zł	3.576.385,25 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	421.156,29 zł	469.525,04 zł	559.804,74 zł
w tym na świadczenia rodzinne	2.811.713,44 zł	2.641.559,74 zł	2.462.352,37 zł
na zadania własne gminy	849.139,30 zł	946.737,27 zł	1.046.968,89 zł
na zadania zlecone gminie	2.833.493,80 zł	2.683.890,14 zł	2.529.416,36 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy stale malała (z 3.682.633,10 zł w 2011 r. do 3.576.385,25 zł w 2013 r.). Dominującą pozycję wśród wydatków stanowiły kwoty przeznaczone na wykonanie zadań zleconych, wśród których dominowały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków stałych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2011-2013.

Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	424	428	436
liczba rodzin	197	212	212
liczba osób w rodzinach	658	664	674
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	9,58%	9,66%	9,68%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2011-2013 stale rosła (658 w 2011 r., 664 w 2012 r., 674 w 2013 r.). Wzrastał również udział

beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (9,58% w 2011 r., 9,66% w 2012 r., 9,68% w 2013 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2013 roku.

Tabela 24. Struktura demograficzna oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2013 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	253	pracuje	176
17-21 lat	74	pracuje dorywczo	20
22-30 lat	43	nie pracuje	60
31-40 lat	116	studiuje/uczy się	7/18
41-50 lat	85	na rencie	50
51-60 lat	65	na emeryturze	23
61-70 lat	19	na zasiłku dla bezrobotnych	5
71 lat i więcej	19	bezrobotny bez prawa do zasiłku	23

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2013 roku wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (253 osoby) oraz osoby w wieku 31-40 lat (116 osób) i 41-50 lat (85 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2013 roku stanowiły osoby pracujące (176 osób), niepracujące (60 osób) oraz na rencie (50 osób).

Analiza powyższych danych wskazuje, że mimo posiadania zatrudnienia, poziom dochodów wielu rodzin w gminie jest niski, gdyż to właśnie osoby pracujące najczęściej korzystały ze wsparcia OPS w 2013 roku. Dzieci z tych rodzin, z racji niedoborów materialnych w domu, siłą rzeczy korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
ubóstwo	190	197	198	636	618	645
bezdomność	3	5	7	7	11	13
potrzeba ochrony macierzyństwa	45	40	40	198	186	183
bezrobocie	49	52	52	142	146	155
niepełnosprawność	95	104	104	264	272	275
długotrwała lub ciężka choroba	83	76	69	237	213	205
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	70	61	217	211	173
przemoc w rodzinie	3	3	3	17	16	13
alkoholizm	25	29	32	68	70	80
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	2	5	0	3	11
zdarzenie losowe	1	1	4	4	1	10
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	2	0	0	9

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2011-2013 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS z tego powodu wahała się – 636 w 2011 r., 618 w 2012 r., 645 w 2013 r. Istotną przyczynę świadczenia wsparcia przez OPS stanowiła niepełnosprawność. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tego powodu stopniowo rosła (264 w 2011 r., 272 w 2012 r., 275 w 2013 r.).

OPS udzielał także pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia oraz potrzeby ochrony macierzyństwa.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2011-2013

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pieniężna	306	317	324	130	151	161	402	455	495
rzeczowa	248	256	254	141	160	141	547	553	535

praca socjalna	X	X	X	402	434	412	1.125	1.101	1.102
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	23	25	67	61	63	186
schronienie	7	11	12	3	5	6	7	11	12
usługi opiekuńcze	5	4	6	5	4	6	5	4	6
specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	1	1	2	1	1	2	1	1
pobyt w domu pomocy społecznej	0	0	1	0	0	1	0	0	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2011-2013 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych oraz stałych. Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku.

Ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W roku 2013 praca socjalna realizowana była przez 4 rejonowych pracowników socjalnych oraz 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w ramach projektu systemowego EFS. Praca socjalna realizowana była z wykorzystaniem różnego rodzaju metod i narzędzi, w tym kontraktu socjalnego. Pracą socjalną objęto 412 rodzin. W roku 2013 pracownicy socjalni zawarli 27 kontraktów socjalnych, z czego 14 kontraktów zawarto w związku z realizacją projektu systemowego.

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były natomiast kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Gmina w 2013 r. pokrywała koszt pobytu w DPS 1 osoby.

W analizowanym okresie OPS realizował projekt systemowy „Można inaczej, można więcej” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach EFS. W ramach projektu zrealizowano cykl szkoleń i warsztatów z psychologiem oraz doradcą zawodowym, zorganizowano kursy: komputerowy, prawa jazdy kategorii B., obsługi kasy fiskalnej, magazyniera z obsługą komputera i wózka widłowego, spawacza, opieki nad dzieckiem i osobą starszą. Przewidziane wsparcie umożliwiło uczestniczkom zdobycie umiejętności

w zakresie obsługi komputera i kasy fiskalnej, wzrost umiejętności w zakresie prowadzenia samochodu osobowego, obsługi wózka widłowego, umiejętności spawania i opieki nad dziećmi i osobami starszymi oraz przyczyniło się do zwiększenia umiejętności związanych z poszukiwaniem pracy i zmotywowało do podejmowania działań służących powrotowi na rynek pracy. W 2013 r. projekt skierowany był do 14 osób (8 kobiet i 6 mężczyzn) korzystających z pomocy społecznej.

Ponadto w ramach pomocy społecznej realizowano program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz program „PEAD”, który dotyczył pozyskania żywności z rezerw Unii Europejskiej dla najuboższej ludności. W ramach zadań własnych realizowano zadanie związane z organizacją spotkań dla seniorów i osób samotnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłków rodzinnych (dodatki z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania, wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej), zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych. Realizując zadania nałożone ustawą, w 2013 roku wydano łącznie 876 decyzji administracyjnych w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami.

Z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami skorzystało 458 rodzin z tego 98 rodzin wielodzietnych. Z zasiłków pielęgnacyjnych skorzystało 213 rodzin, ze świadczeń pielęgnacyjnych 56 osób, ze specjalnego zasiłku opiekuńczego skorzystały 2 osoby. Za 25 osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne opłacono składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Wydano 68 decyzji odmownych dotyczących świadczeń rodzinnych. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2013

	liczba świadczeń w 2012 r.	kwota poniesionych wydatków w 2012 r.	liczba świadczeń w 2013 r.	kwota poniesionych wydatków w 2013 r.
zasiłki rodzinne z dodatkami	16.773	1.668.969,50 zł	14.356	1.534.374,70 zł
zasiłek pielęgnacyjny	2.234	341.649,00 zł	2.174	332.622,00 zł
świadczenie pielęgnacyjne	640	333.198,70 zł	451	273.959,50 zł
składka emerytalno-rentowa z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego	252	34.829,86 zł	425	62.667,19 zł
razem świadczenia rodzinne	19.899	2.378.647,06 zł	17.406	2.203.623,39 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Z przedstawionych danych wynika, że w 2013 r. w porównaniu z rokiem 2012 nastąpił spadek wypłaconych świadczeń o 202.861,00 zł. Głównym powodem zmniejszenia się liczby przyznawanych i wypłacanych świadczeń rodzinnych jest zmiana ustawy o oświadczeniach rodzinnych, a w szczególności:

- zmiana kryterium dochodowego rodziny, które ustawodawca ustalił na kwotę 539,00 zł miesięcznie na osobę w rodzinie, a gdy w rodzinie jest dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością, to próg wynosi 623 zł, co przyczyniło się do wypłaty zmniejszonej o 2.477 liczby świadczeń i zmniejszyło również wydatkowaną kwotę o 143.621,80 zł.
- zmieniono wysokość dochodu z 1 ha i próg wynosił 202,58 zł – w regionie rolniczym skutkuje to wieloma odmowami przyznania świadczeń rodzinom, które w znacznej mierze przekraczają ww. dochód tylko o kilka bądź o kilkanaście złotych,
- zawężony katalog osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego – ta regulacja prawna przyczyniła się do zmniejszenia w 2013 r. w stosunku do roku poprzedniego liczby świadczeń o 189, co zmniejszyło również wydatkowaną kwotę o 59.239,20 zł.

Wzrost składki emerytalno-rentowej opłacanej od świadczenia pielęgnacyjnego nastąpił z powodu zmiany ustawy o ubezpieczeniu społecznym w zakresie wieku emerytalnego i spłaty świadczenia za okres od maja 2004 r. do grudnia 2012 r.

Dominującym typem rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2013 roku były: małżeństwa z dziećmi (115 rodzin), osoby samotne (54 rodziny), osoby samotnie wychowujące dzieci (39), małżeństwa bez dzieci (17), związki konkubenckie (4), inne (3).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2011-2013 przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia przyznane z funduszu alimentacyjnego w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	1.064	1.388	1.692
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	21.826	19.755	17.270
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	2.550.497 zł	2.352.988 zł	2.146.229 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2011-2013 OPS przyznał świadczenie alimentacyjne zwiększała się z roku na rok (z 1.064 w 2011 r. do 1.692 w 2013 r.), a liczba wypłaconych świadczeń malała (21.826 w 2011 r., 19.755 w 2012 r., 17.270 w 2013 r.). Zmniejszała się również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (2.550.497 zł w 2011 r., 2.352.988 zł w 2012 r., 2.146.229 zł w 2013 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i wspieraniu rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Wielichowo pomocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednak mieszkańcy korzystają również z oferty instytucji wsparcia funkcjonujących poza gminą. Należą do nich: w Grodzisku Wielkopolskim – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (186 osób) oraz Stowarzyszenie „Serce” w Rakoniewicach (10 osób), których klientami są osoby niepełnosprawne z gminy. Schronienia i pomocy bezdomnym poza gminą udzielają: Schronisko dla Bezdomnych im. Brata Alberta w Koszalinie (1 osoba), Stowarzyszenie „MONAR” w Rożnowicach (1 osoba) oraz Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Błońsku (9 osób, w tym samotne matki).

Mieszkańcy gminy Wielichowo korzystają również ze wsparcia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grodzisku Wielkopolskim. W roku szkolnym 2012/2013 Poradnia objęła różnymi formami wsparcia następującą liczbę dzieci, młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli z powiatu grodzkiego:

- liczba wydanych orzeczeń:
  - indywidualne nauczanie – 47,
  - kształcenie specjalne – 87,
- liczba wydanych opinii:
  - wczesne wspomaganie rozwoju – 11,
  - dostosowanie wymagań edukacyjnych – 129,
  - przyjęcie ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy – 5,
  - udzielenie zezwolenia na zatrudnienie młodocianego – 27,
  - objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu – 19,
  - objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce oświatowej – 97,
  - specyficzne trudności w uczeniu się – 19,
- porady bez badań – 95.

Wybrane dane dotyczące działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim w odniesieniu do ludności gminy Wielichowo w latach 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	2
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	1	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5	6	9
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	4	7
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	0	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wlkp.

Liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych to: 1 dziecko w 2012 r. i 3 dzieci w 2013 r. W 2011 roku w rodzinach zastępczych przebywało 5 dzieci z gminy, rok później – 6, a w 2013 roku 9 dzieci. W każdym roku zwiększała się liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy (3 w 2011 r., 4 w 2012 r., 7 w 2013 r.). W analizowanym okresie żadne dziecko z gminy nie zostało umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym czasie żadne dziecko nie zostało usamodzielnione.

18. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Wielichowo wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Wówczas w gminie Wielichowo mieszkało 1.696 osób niepełnosprawnych (795 mężczyzn i 901

kobiet), w tym 1.528 osób niepełnosprawnych prawnie i 168 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 24,7%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, funkcjonujący przy PCPR w Grodzisku Wielkopolskim. Poniższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych mieszkańcom gminy Wielichowo w latach 2011-2013.

Tabela 30. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	11	22	15
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	119	135	171

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wlkp.

W latach 2011-2013 liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy ulegała wahaniom, osiągając najwyższą wartość w 2012 r. Natomiast liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, które zostały wydane dorosłym mieszkańcom gminy, systematycznie wzrastała (ze 119 w 2011 roku, poprzez 135 w 2012 roku, do 171 w 2013 roku), z czego wynika iż w ostatnich latach zwiększał się udział osób niepełnosprawnych wśród osób dorosłych w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2010-2012 oraz liczbę osób w tych rodzinach i procentowy udział tych osób w liczbie ludności gminy.

Tabela 31. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba rodzin	95	104	104
liczba osób łącznie w rodzinach	264	272	275
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	3,84%	3,96%	3,95%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanym okresie przybywało rodzin w gminie, które korzystały z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Wzrastała także łączna liczba osób w rodzinach objętych tym wsparciem (od 264 w 2011 r., poprzez 272 w 2012 r., do 275 w 2013 r.). Udział tych osób w ogólnej liczbie ludności gminy był w 2012 roku nieco większy niż w 2011 i 2013 roku.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie korzystają nie tylko ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie, mogą korzystać również m.in. ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Poza instytucjonalnymi jednostkami pomocy społecznej, wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym świadczą także organizacje pozarządowe.

19. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe

przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Wielichowo w latach 2011-2013.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013

Wysokość środków wydatkowanych na:	2011 r.	2012 r.	2013 r.
profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	164.769 zł	102.949 zł	98.052 zł
profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	2.000 zł	2.000 zł	2.500 zł
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	1.000 zł	1.027 zł
razem	166.769 zł	105.949 zł	101.579 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielichowie.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych spadała z roku na rok (z 164.769 zł w 2011 r. do 98.052 zł w 2013 r.). W analizowanym okresie zwiększały się kwoty przeznaczane na walkę z narkomanią i na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności komisji w gminie Wielichowo oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	50	50	50
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	2	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	35	36	35
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	28	17	14
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	6	4
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	2
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	–	–	–

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielichowie.

W latach 2011-2013 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na stałym poziomie (po 50). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niewielka – tylko 2 w 2012 r. W analizowanym okresie utrzymywała się na zbliżonym poziomie liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (35 w 2011 r., 36 w 2012 r., 35 w 2013 r.).

Liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zmniejszała się z roku na rok (z 28 w 2011 r. do 14 w 2013 r.).

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz żadnej negatywnej opinii w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W analizowanym okresie ich liczba zmniejszała się (z 7 w 2011 r. poprzez 6 w 2012r. do 4 w 2013 r.). Tylko w 2013 r. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego dla 2 osób.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2011-2013 GKRPA nie kontaktowała się z nikim dotkniętym tym problemem, nie skierowała na terapię żadnej osoby oraz nie złożyła zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa w stosunku do sprawcy przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również: działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny i Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Zespół utrzymuje stały kontakt i współpracuje na co dzień z Sądem Rodzinnym, Zespołem Kuratorów i Posterunkiem Policji. Na terenie gminy Wielichowo doraźnej pomocy medycznej udziela Przychodnia Lekarza Rodzinnego w Wielichowie i Gabinet Lekarski w Wilkowie Polskim.

20. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Wielichowo badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. burmistrza, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Miasta i Gminy, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 61 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na walory krajobrazowe, czystość środowiska oraz ciszę i spokój w okolicy, a także warunki klimatyczne, które, obok jakości gleby, sprzyjają rozwojowi rolnictwa. Gmina specjalizuje się w uprawie pieczarek, z czego jest znana. Respondenci przywiązywali również duże znaczenie do gospodarności mieszkańców gminy.

Mieszkańcy gminy wskazywali także dobrze rozwiniętą sieć placówek oświatowych (szkoły, przedszkola) i kulturalnych (sale wiejskie), które oferują zadowalający poziom edukacji, umożliwiają prowadzenie dodatkowych zajęć i rozwijanie zainteresowań. Podkreślali także odpowiednią dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę na zabytki, w tym zwłaszcza liczne drewniane kościoły. Wyrażali też zadowolenie z dobrze funkcjonującego systemu pomocy społecznej.

Słabe strony gminy

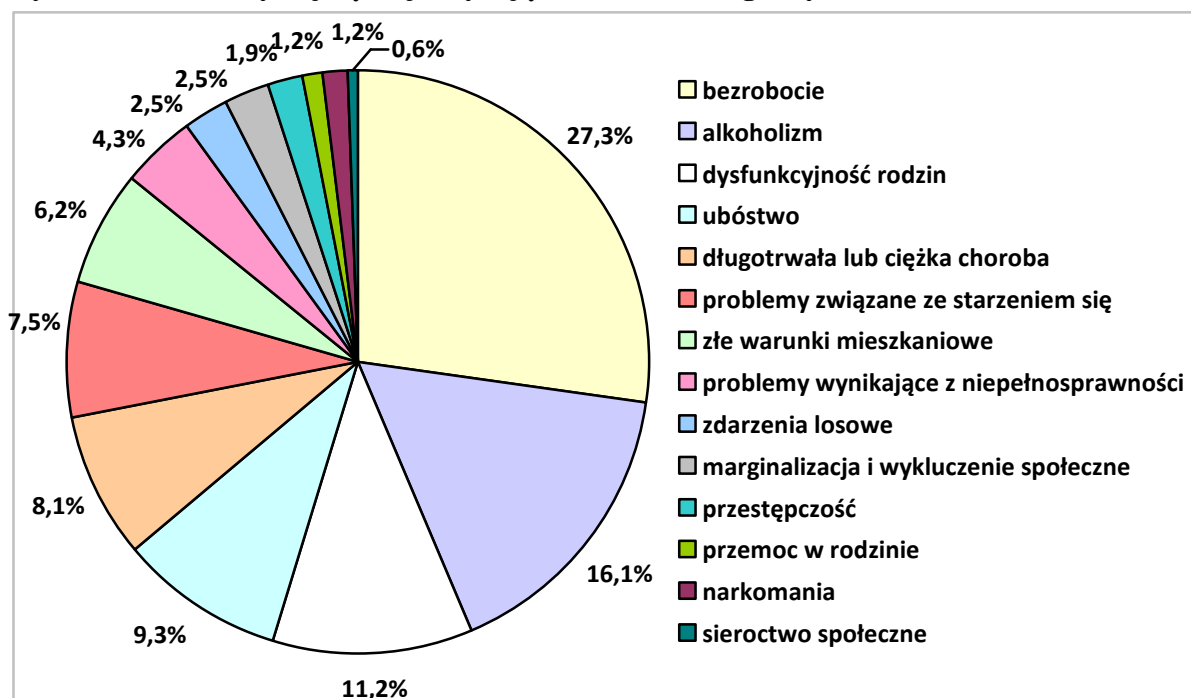
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wskazywali brak miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę lokalnych przedsiębiorców, mogących dać zatrudnienie oraz ograniczone działania służące pozyskaniu inwestorów, co w znacznym stopniu zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych.

Według ankietowanych bolączkami gminy są także: zły stan dróg lokalnych, przydrożnych chodników i ścieżek rowerowych, nieodpowiednio rozwinięta sieć kanalizacyjna, a także słaba komunikacja publiczna, co utrudnia połączenia pomiędzy miejscowości gminy.

W opinii badanych w gminie widoczny jest deficyt lekarzy specjalistów, daje się także odczuć brak posterunku Policji. Część ankietowanych zwróciła również uwagę na zbyt małą liczbę imprez kulturalno-rozrywkowych, niezadowalający zakres współpracy z innymi gminami, a także na relacje władz gminy z mieszkańcami. Część ankietowanych stwierdziła, że władze gminy koncentrują swoją uwagę w dużej mierze na mieście Wielichowo, zapominając o okolicznych wioskach i potrzebach ich mieszkańców.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Graficzną ilustrację rozkładu odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

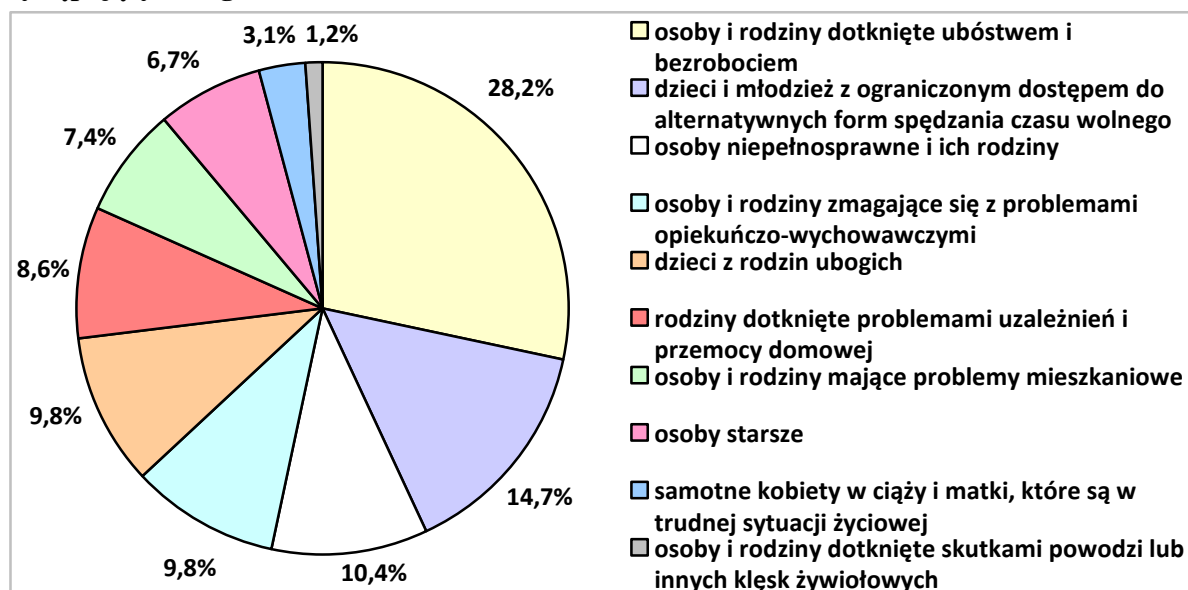
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (27,3%) i alkoholizm (16,1%). Szczególną uwagę zwrócili również m.in. na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (11,2%) oraz ubóstwo (9,3%).

Do problemów, które w znacznym stopniu dotykają mieszkańców gminy ankietowani zaliczyli również: długotrwałą lub ciężką chorobę (8,1%), problemy związane ze starzeniem się (7,5%), złe warunki mieszkaniowe (6,2%), problemy wynikające z niepełnosprawności (4,3%), marginalizację i wykluczenie społeczne oraz zdarzenia losowe (po 2,5%). W mniejszym stopniu w opinii respondentów na jakość życia w gminie wpływ mają przestępczość (1,9%), przemoc w rodzinie i narkomania (po 1,2%) oraz sieroctwo społeczne (0,6%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

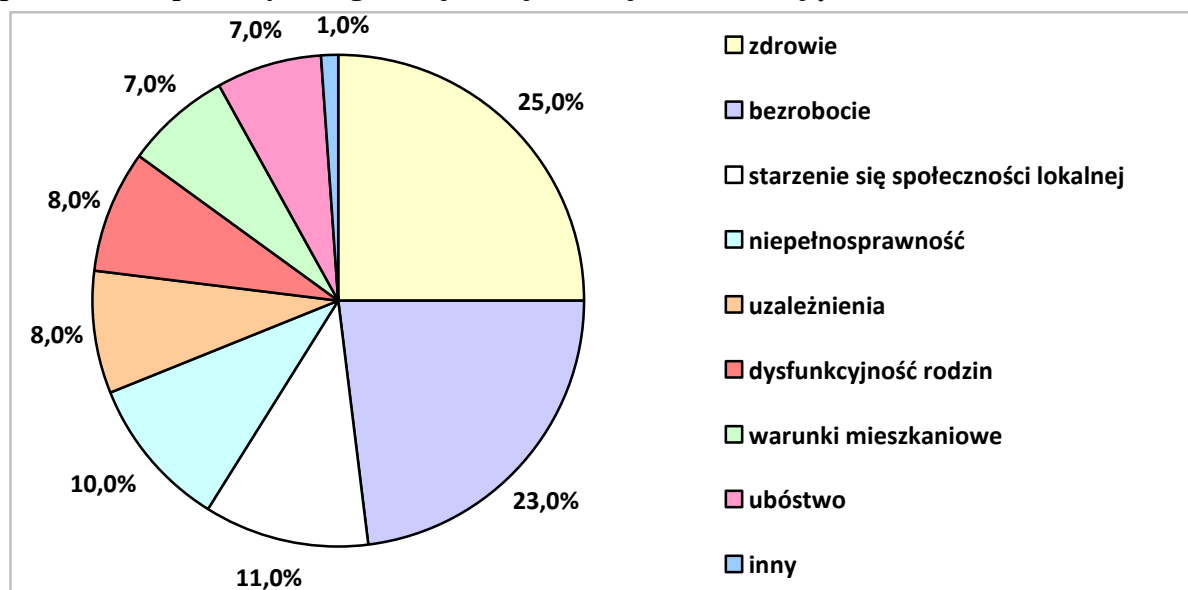
Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (28,2%) oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (14,7%).

Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby niepełnosprawne i ich rodziny (10,4%), osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz dzieci z rodzin ubogich (po 9,8%), rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej (8,6%), osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (7,4%), osoby starsze (6,7%) oraz samotne kobiety w ciąży i matki, które są w trudnej sytuacji życiowej (3,1%). Ostatnią wskazaną grupą są osoby i rodziny dotknięte skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi (1,2%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: zdrowie (25%) oraz bezrobocie (23%), starzenie się społeczności lokalnej (11%) i niepełnosprawność (10%). Pozostałe obszary to: uzależnienia i dysfunkcyjność rodzin (po 8%), ubóstwo i warunki mieszkaniowe (po 7%) oraz inne obszary, wśród których wskazano rodziny wielodzietne (1%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Czynniki, które ograniczają możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie czynników, które ograniczają możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w gminie.

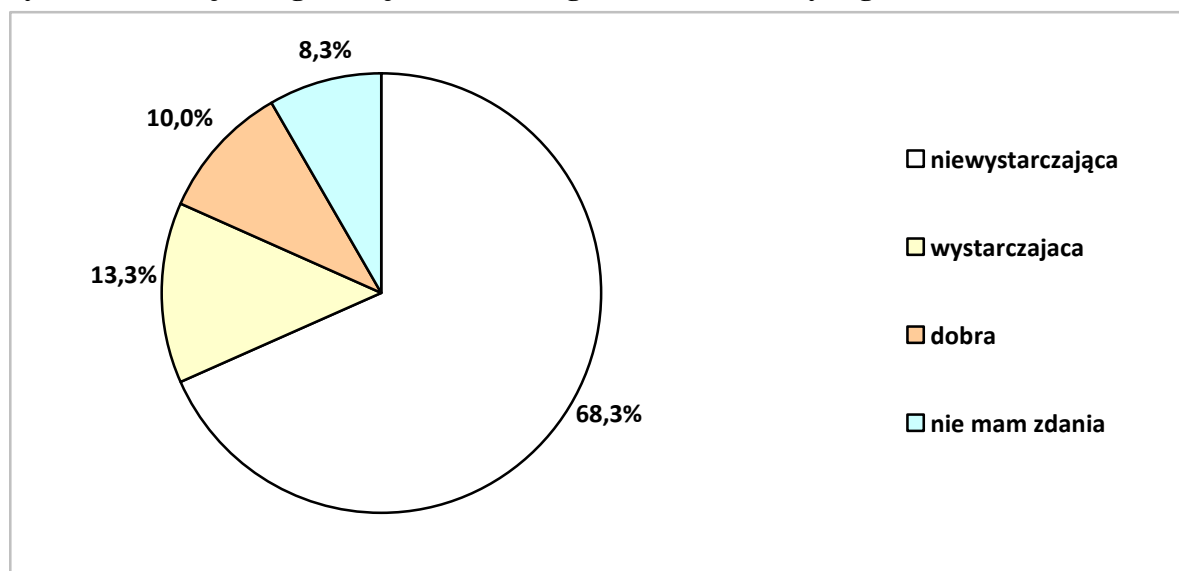
W odpowiedziach ankietowani najczęściej wskazywali na problem niewystarczającego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych, placówek kultury, obiektów sportowo-rekreacyjnych, niewystarczających możliwości rozwijania zainteresowań. Głównie chodzi o dzieci i młodzież mieszkające na wsi oraz o możliwość spędzania wolnego czasu na nieodpłatnych zajęciach dodatkowych. Ankietowani wyrazili swoje opinie na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie.

Najliczniejsza grupa respondentów (68,3%) spośród ogólnej ich liczby niewystarczająco oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Przeciwnego zdania było 13,3% badanych. Niewiele osób (10%) uznało organizację czasu wolnego za dobrą. Nie ma zdania w tej sprawie 8,3% ankietowanych. Niepokojące jest to, że nikt nie określił organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na poziomie bardzo dobrym.

Zwrócono uwagę na mało atrakcyjną ofertę zajęć pozaszkolnych oraz brak miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży na wsiach. Problem stanowi także brak połączeń autobusowych uniemożliwiających młodzieży dostęp do różnych form rozrywki niedostępnych w miejscu zamieszkania.

Kolejnym czynnikiem, ograniczającym możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w gminie, jest według ankietowanych brak funduszy na realizację potrzeb dzieci i młodzieży oraz brak dostępu do komputerów i bezpłatnego Internetu. Wskazano także niewystarczającą bazę szkół średnich oraz odległości, jakie muszą pokonać uczniowie, aby do nich dotrzeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą w gminie

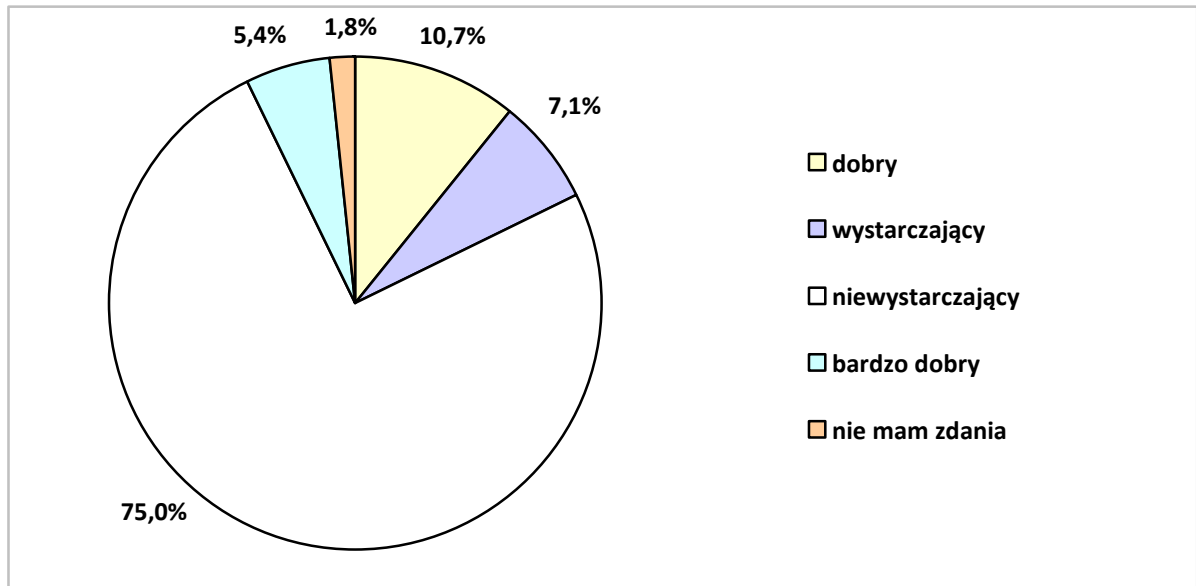
W odpowiedzi na następane pytanie, ankietowani zidentyfikowali problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Za najważniejszy z nich uznali uzależnienia od alkoholu, papierosów i narkotyków, a także agresję i przemoc oraz wulgarne zachowanie.

Istotnym problemem, zdaniem ankietowanych, jest również brak zainteresowania ze strony rodziców, zaniedbanie dzieci oraz dysfunkcyjność rodzin. Według respondentów dzieci i młodzież nie posiadają autorytetów, ambicji i motywacji do działania, co przyczynia się do słabych wyników w nauce. Zła relacja rodzic-dziecko przejawia się brakiem wzorców rozwojowych w domu rodzinnym, brakiem kontroli rodzicielskiej, nadużywaniem alkoholu przez członków rodziny, zbyt małą ilością czasu poświęcaną dzieciom. Zazwyczaj wiąże się to również ze złymi warunkami mieszkaniowymi oraz sprzedażą alkoholu nieletnim. Wskazano także wyjazdy zagraniczne rodziców do pracy, powodujące często rozpad rodziny.

Dostępność placówek służby zdrowia w gminie

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Jaki jest dostęp do placówek ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów niewystarczająco oceniła dostępność placówek ochrony zdrowia w gminie (75%). Za dobrą uznało ją 10,7% ankietowanych, za wystarczającą 7,1%. Niewiele, bo 5,4% oceniła dostęp do ochrony zdrowia na poziomie bardzo dobrym. Jedynie 1,8% respondentów nie miało w tej sprawie zdania.

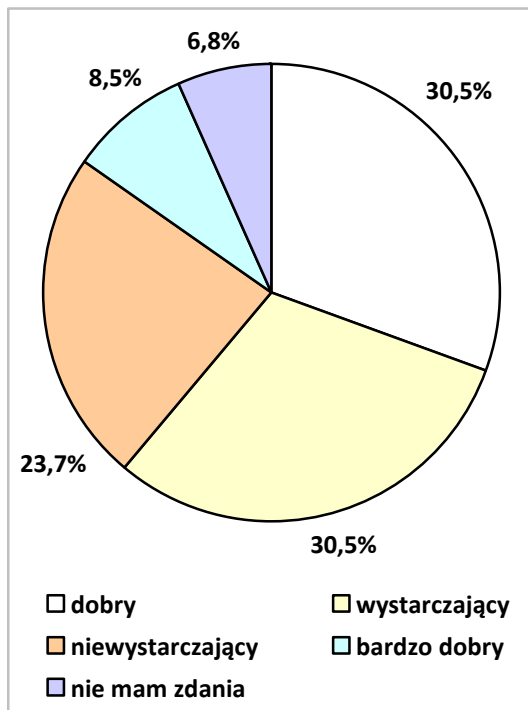
Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: ginekologa, pediatrę (nie pracuje codziennie), okulistę, ortopedę, stomatologa, dermatologa, alergologa, onkologa, laryngologa, chirurga, psychologa, kardiologa, neurologa, diabetologa oraz urologa. Wielu ankietowanych uznało, że brak jest dostępności praktycznie wszystkich lekarzy specjalistów, a także lekarzy rodzinnych traktujących ich z szacunkiem i wyrozumiałością.

Dostępność placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych

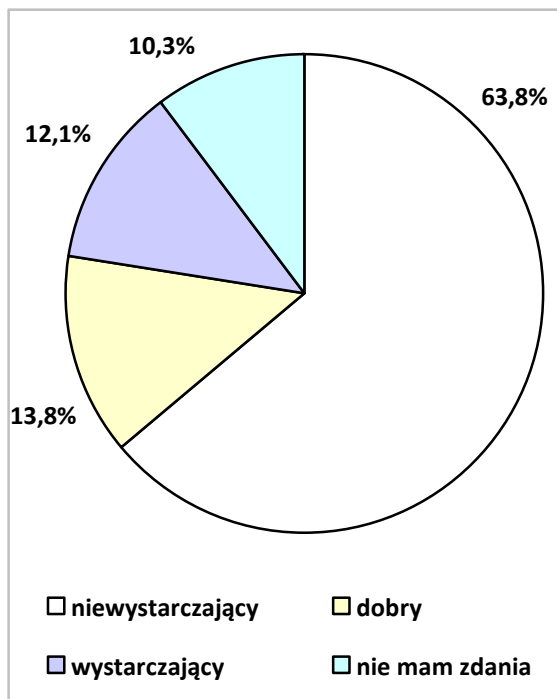
Odpowiadając na następne pytania przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i obiektów

sportowo-rekreacyjnych w gminie. Wskazali również deficyty w tym zakresie. Rozkład otrzymanych odpowiedzi obrazują poniższe wykresy.

Wykres 16. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 17. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jako dobry lub wystarczający oceniło 30,5% ankietowanych. Za bardzo dobry uznało go 8,5% badanych. Z kolei 23,7% respondentów uznało, że jest on niewystarczający. Tylko 6,8% nie miało zdania na ten temat.

Dostęp do placówek kulturalnych w gminie prawie dwie trzecie ankietowanych (63,8%) uznało za niewystarczający. Za dobry uznało go 13,8%, a za wystarczający 12,1%. Nikt z mieszkańców gminy nie określił dostępności placówek kulturalnych na poziomie bardzo dobrym. Nie miało zdania na ten temat 10,3% badanych.

Baza sportowo-rekreacyjna

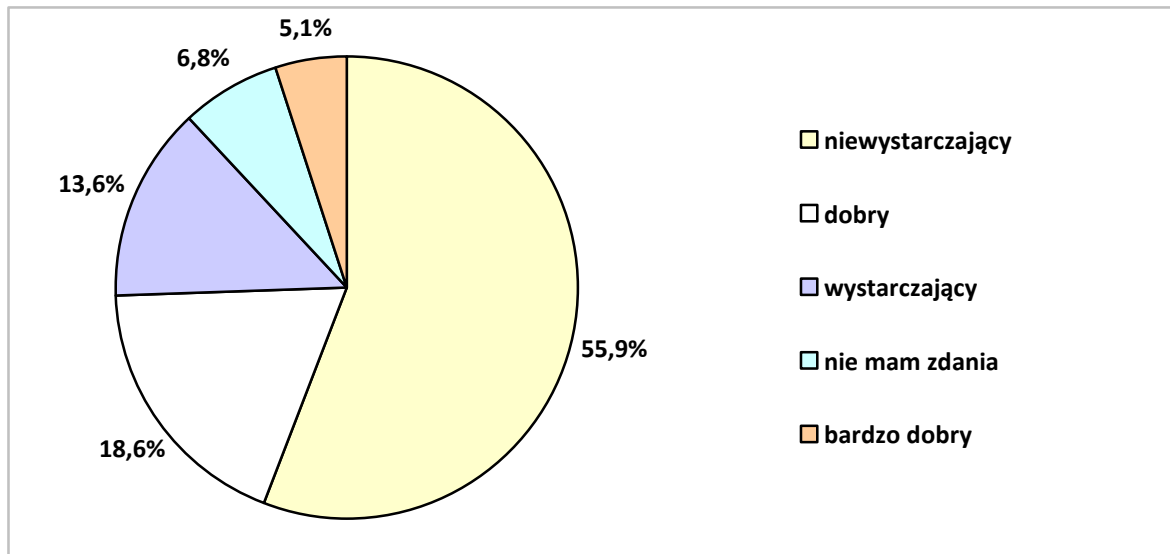
Ponad połowa respondentów (55,9%) niewystarczająco oceniła dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Przeciwnego zdania było łącznie 37,3% badanych. Nie miało zdania na ten temat 6,8%. Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze, kulturalne oraz obiekty sportowo-rekreacyjne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymienili świetlice popołudniowe organizujące ciekawe zajęcia, place

zabaw, kino, przedszkole oraz park dla wszystkich, wyposażony m.in. w sprzęt do ćwiczeń na świeżym powietrzu.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli potrzebę budowy sportowych boisk wielofunkcyjnych (typu „Orlik”), sal gimnastycznych przy szkołach, basenu, ścieżek rowerowych, kortu tenisowego, siłowni, a także powołania klubów sportowych.

Wykres 18. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

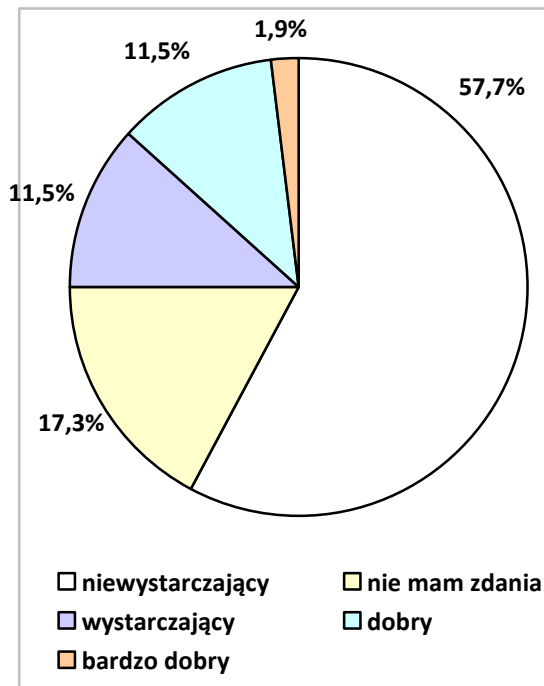
Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi

W kolejnych pytaniach poproszono ankietowanych o ocenę dostępności wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz opinię na temat prowadzonych w gminie działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych, których adresatami są rodziny i dzieci.

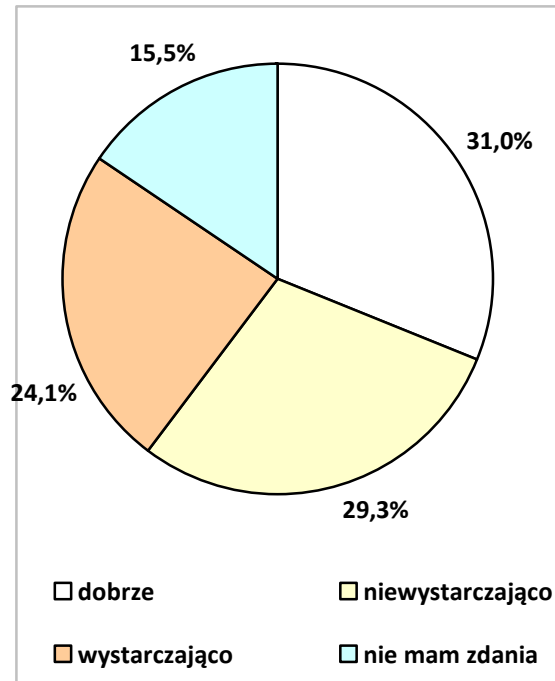
Ponad połowa (57,7%) respondentów stwierdziła, że dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie jest niewystarczający. Znacznie mniej (17,3%) nie ma zdania na ten temat. Pozytywne zdanie wyraziło łącznie 13,4% badanych.

Nieco inaczej oceniono realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne, których adresatami są rodziny i dzieci. Największa grupa respondentów (31%) oceniła je dobrze. Jako niewystarczające określiła je podobna ilość respondentów (29,3%). Za wystarczające uznało je 24,1% ankietowanych. Nie miało zdania na ten temat 15,5% ankietowanych.

Wykres 19. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Wykres 20 Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Co zrobić, by poprawić sytuację rodzin, dzieci i młodzieży w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie oraz aktywizację osób bezrobotnych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (m.in. poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji, świadczenie poradnictwa zawodowego, rozszerzenie zakresu prac interwencyjnych).

Za istotne uznali także wsparcie finansowe, psychologiczne i prawnicze. Za równie ważne uznali poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego w godzinach popołudniowych. Stwierdzili również, że należałoby zwrócić większą uwagę na relacje rodzic-dziecko-szkoła.

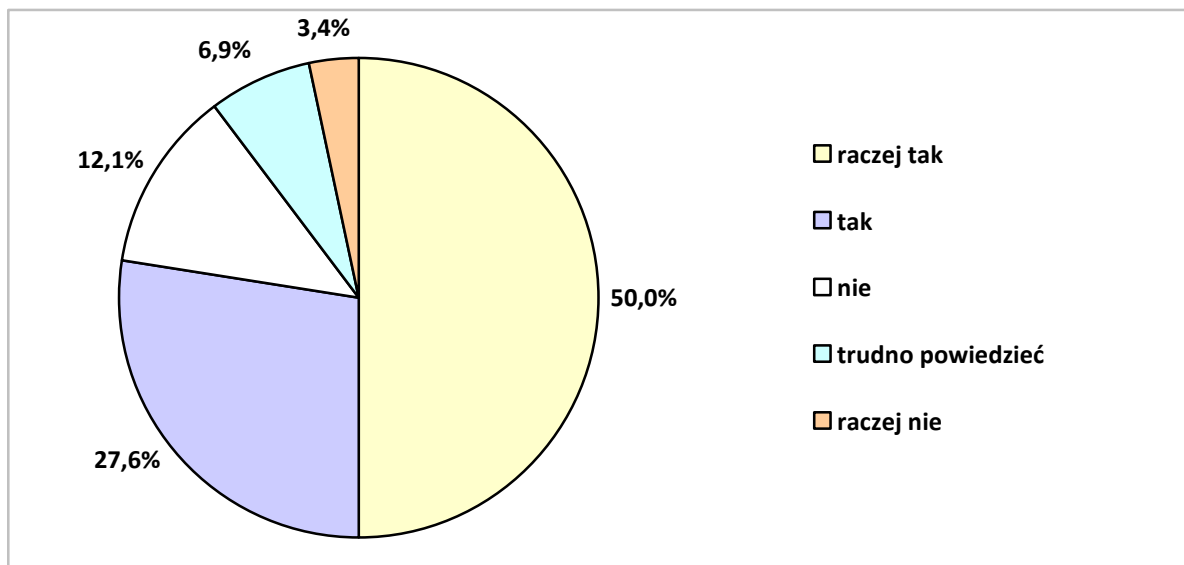
Do ważnych kwestii respondenci zaliczyli także potrzebę organizowania akcji edukacyjnych dla rodziców oraz utworzenie gminnej Karty Dużej Rodziny. Niektórzy ankietowani zwrócili również uwagę na konieczność poprawy dostępności opieki zdrowotnej oraz rozszerzenie roli asystenta rodziny.

W przedostatnim pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci.

Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kultury „Pod Wieżą” oraz Policję. Ważną rolę do odegrania przypisali również placówkom oświatowym, prywatnym przedsiębiorcom, Powiatowemu Urzędowi Pracy w Grodzisku Wielkopolskim, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Caritasowi.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 77,6%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Brak poczucia bezpieczeństwa zadeklarowało łącznie 15,5% badanych. Swojego zdania na ten temat nie było w stanie określić 6,9% respondentów.

21. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju

małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2013 roku w gminie Wielichowo, poza jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, funkcjonowało 5 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program współpracy Gminy Wielichowo z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”) podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania działalności statutowej organizacji oraz wsparcia rzeczowego i lokalowego.

Poniższa tabela przedstawia wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie.

Tabela 35. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	kategoria klienta
1.	Uczniowski Klub Sportowy "Nobliści" Wielichowo ul. Kościelna 7a 64-050 Wielichowo	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój różnych dyscyplin sportowych, • szkolenie i organizowanie zajęć, • promocja sportu, • dbanie o bazę sportowo-rekreacyjną, 	dzieci i młodzież
2.	Stowarzyszenie Ludowy Klub Piłkarski Pieczarka Wielichowo ul. Szkolna 2 64-050 Wielichowo	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie młodzieży do aktywnego udziału w zajęciach sportowych, • uczestnictwo w zawodach, • integracja dzieci i młodzieży z terenu gminy 	
3.	ZHP Wielichowo, harcówka w Centrum Kultury, ul. Poczтовая, 64-050 Wielichowo	<ul style="list-style-type: none"> • wychowywanie młodego człowieka 	dzieci i młodzież
4.	Stowarzyszenie Gospodarczo-Edukacyjne "Dobro Dziecka" w Gradowicach, ul. Szkolna 20 64-050 Wielichowo	<ul style="list-style-type: none"> • nauka, edukacja, oświata, wychowanie, kształcenie dzieci w zakresie podstawowym 	dzieci i młodzież
5.	LOK Wielichowo Centrum Kultury, ul. Poczтовая, 64-050 Wielichowo	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja rajdów i pikników motocyklowych 	młodzież i dorośli

Dane Urzędu Miasta i Gminy w Wielichowie.

W 2013 roku w gminie Wielichowo były 3 parafie Kościoła rzymsko-katolickiego:

- Rzymsko-katolicka parafia p.w. Św. Marii Magdaleny w Wielichowie,
- Rzymsko-katolicka parafia p.w. Św. Jadwigi Śląskiej w Wilkowie Polskim,
- Rzymsko-katolicka parafia p.w. Św. Mikołaja w Prochach.

22. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • nierozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • ograniczony wpływ na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy • brak zachęty dla inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący poziom bezrobocia, • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia

<p>miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach,</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • brak postępującego zjawiska ubóstwa 	<p>wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • rosnąca liczba osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • nieodpowiednia do potrzeb liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • utrzymujący się poziom nielegalnego zatrudnienia w gminie
---	---

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • rozwijanie opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • podnoszenie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niski poziom koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • niepropagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • brak działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej • dostatecznie rozpoznane potrzeby rodzin, dzieci i młodzieży • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie • zadowalający poziom nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie

<ul style="list-style-type: none"> w placówkach oświatowych istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży zwiększająca się świadomość zdrowotna mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> nierosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego niezwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie
--	--

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych pozyskanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży prowadzenie różnorodnych działań oraz poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (poza gminą) 	<ul style="list-style-type: none"> nieprowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień niezapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej brak diagnozowania kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie niezwiększająca się liczba osób wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> niewielka liczba osób wyleczonych z uzależnień obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej utrzymująca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych niezwiększająca się kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających objęcia działaniami zespołu interdyscyplinarnego zwiększająca się liczba osób wymagających

	<p>działań korekcyjno-edukacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • prowadzenie działań zapobiegających bezdomności • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innej gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym • nieprowadzenie działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niezapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych • niepodejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin • niewystępowanie zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych w małych społecznościach lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie problemu bezdomności • zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • wzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia • wzrastająca liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niezwiększająca się liczba osób wychodzących z bezdomności • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niewystarczające zapewnienie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • brak działań mających na celu podniesienie

<p>do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych 	<p>poziomu życia osób starszych</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych • brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • niepodejmowanie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych w gminie • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • odpowiedni poziom życia osób starszych w gminie • rosnący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych • obecność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • wystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób starszych w gminie • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • niewystarczający dostęp osób starszych do małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • współpraca z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych • uczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • nietworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • ograniczone działania inicjujące wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niewzrastająca liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u • zwiększająca się w gminie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak bazy rehabilitacyjnej w gminie • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • nieposiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów OPS-u • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej • nieposiadanie informacji o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy • brak działań inicjujących wolontariat w gminie

<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym OPS • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie • niedofinansowany system pomocy społecznej • popadanie w rutynę i syndrom wypalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niewłączanie się przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe

23. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2015-2022. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
  - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
  - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
  - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,

- pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
  - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
  - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
  - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:**
- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
  - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
- wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
  - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
  - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015-2022, jest następująca:

Wielichowo gminą otwartą na problemy mieszkańców, umożliwiającą im rozwój oraz skutecznie przeciwdziałającą zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
3. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości poprzez tworzenie ulg dla potencjalnych pracodawców, którzy mieliby dać miejsca pracy dla mieszkańców gminy.
4. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych,

w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

5. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,

- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań socjalnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych.
2. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
4. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wycieczek i wypoczynku.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, promowanie dzieci uzdolnionych, m.in. poprzez zwiększenie pomocy stypendialnej.
6. Zorganizowanie opieki dla dzieci do lat 3.
7. Budowa sal gimnastycznych na wsiach.
8. Wprowadzenie Karty Dużej Rodziny.
9. Zapewnienie środków finansowych na profilaktykę zdrowotną dzieci i młodzieży.
10. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki ochrony zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci i młodzieży objętych alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego,
- liczba dzieci do lat 3 objętych opieką,
- liczba sal gimnastycznych oraz liczba dzieci z nich korzystających.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i samotnych poprzez zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, samotnymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, samotne i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty Klubu Seniora.
5. Promowanie wśród społeczności lokalnej i osób starszych, samotnych oraz niepełnosprawnych środowiskowych form opieki oraz zdrowego stylu życia.
6. Zwiększenie dostępu osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach oraz dostępnych formach wsparcia, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
7. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych oraz z Kościołem.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze, samotne i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób samotnych i dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba osób korzystających z Klubu Seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz osób samotnych w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do ochrony zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie nakładów finansowych na promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Zapewnienie stałego dostępu do lekarzy specjalistów oraz do rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
4. Modernizacja obiektów ochrony zdrowia.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.
5. Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

7. Zapewnienie pomocy w ramach Interwencji Kryzysowej oraz umożliwienie dostępu do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców i ofiar przemocy.
8. Praca socjalna w ramach Niebieskiej Karty.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ochrony zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, placówki leczenia uzależnień, w tym Poradnia Leczenia Uzależnień w Grodzisku Wielkopolskim, Stowarzyszenie Abstynencie „Nowe Życie” w Grodzisku Wielkopolskim, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Błońsku, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób należących do grup wsparcia.
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Częstsze patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przy wykorzystaniu zmodernizowanej strony internetowej OPS-u.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
6. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
7. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Wielichowo z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2015-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych projektów,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 36. Ramy finansowe strategii w latach 2015-2022

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:							
2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
775 385	790 893	806 710	882 845	839 302	856 088	873 209	890 674

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015-2022 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wielichowo, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wielichowo.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie prześle Burmistrzowi Miasta i Gminy i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015-2022 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy gminy Wielichowo z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Neurodydaktyka od lat najmłodszych” – warsztaty dla rodziców

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie,
ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo, tel. (61) 443-30-16, zswiel@wp.pl

Cel główny projektu

- Zrozumienie dziecka i jego potrzeb – wychowanie za pomocą neurodydaktyki.

Cele szczegółowe projektu

- nawiązanie efektywnej współpracy z dzieckiem,
- umiejętność aktywnego, wspierającego słuchania,
- modyfikowanie niepożądanych lub nieodpowiednich zachowań dziecka,
- poznanie metod nauki przyjaznych dla mózgu.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół im. Polskich Noblistów w Wielichowie

Beneficjenci projektu

- rodzice dzieci oddziału przedszkolnego i klas I-III szkoły podstawowej,
- dzieci oddziału przedszkolnego i klas I-II szkoły podstawowej,
- nauczyciele.

Partnerzy w realizacji projektu

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- neurologzy.

Czas realizacji projektu

Rok szkolny 2014/2015.

Projekt 2.

Wnioskodawca projektu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie,

ul. Poczтовая 16A, 64-050 Wielichowo, tel. (61) 442-11-83, opswielichowo@post.pl

Cel główny projektu

Wzrost aktywności społecznej i zawodowej kobiet i mężczyzn zamieszkujących teren gminy Wielichowo wykluczonych społecznie lub też zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy społecznej.

Cele szczegółowe projektu

- zwiększenie szans na mobilność zawodową, podniesienie kompetencji życiowych i kwalifikacji społeczno-zawodowych kobiet i mężczyzn z gminy Wielichowo,
- wzrost świadomości swoich praw i dostępu do specjalistycznych usług psychologicznych i prawniczych mieszkańców gminy Wielichowo,
- zwiększenia działań na rzecz usamodzielnienia się kobiet i mężczyzn z gminy Wielichowo.

Miejsce realizacji projektu

OPS Wielichowo, ul. Pocztowa 16A, 64-050 Wielichowo.

Beneficjenci projektu

- osoby bezrobotne,
- osoby nieaktywne zawodowo,
- osoby zatrudnione, zagrożone wykluczeniem społecznym,
- osoby z tereny gminy Wielichowo korzystające z pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej.

Partnerzy w realizacji projektu

Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wlkp., Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wlkp., Ośrodki Pomocy Społecznej z sąsiadujących gmin.

Czas realizacji projektu

01.01.2015 r. – 31.12.2015 r.

Projekt 3.

1. „Szkoła promująca zdrowie”
2. „Szkoła współpracy. Uczniowie i rodzice kapitałem społecznym nowoczesnej szkoły”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa w Łubnicy,
ul. Szkolna 4, 64-050 Wielichowo, tel. (61) 443-30-72, splubnica@interia.pl

Cel główny projektu

1. Tworzenie szkoły zdrowej i aktywnej fizycznie zapewniającej wszechstronny rozwój społeczności szkolnej. Promocja zdrowego stylu życia.
2. Doskonalenie współpracy szkoła-rodzice-uczniowie.

Cele szczegółowe

1. Promowanie zdrowego stylu życia i prawidłowego odżywiania, promowanie aktywności fizycznej.
2. Wprowadzenie na teren szkoły stałych mechanizmów partnerskiej współpracy szkoła-rodzice-uczniowie.

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa w Łubnicy.

Beneficjenci projektu

Uczniowie, rodzice, nauczyciele, mieszkańcy.

Partnerzy w realizacji projektu

- Sanepid,
- szkoły i przedszkola w gminie Wielichowo.

Czas realizacji projektu

1. 2012 r. – 2015 r.
2. 2014 r. – 2015 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2015-2022 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.

Burmistrz Miasta i Gminy Wielichowo

Adam Łaniecki